

STILLE NACHT
HEILIGE NACHT

Bij denzelfden uitgever verscheen:
NAAR BETHLEHEMS STAL
een bundel met 15 Kerstverhalen, 2e druk

STILLE NACHT HEILIGE NACHT

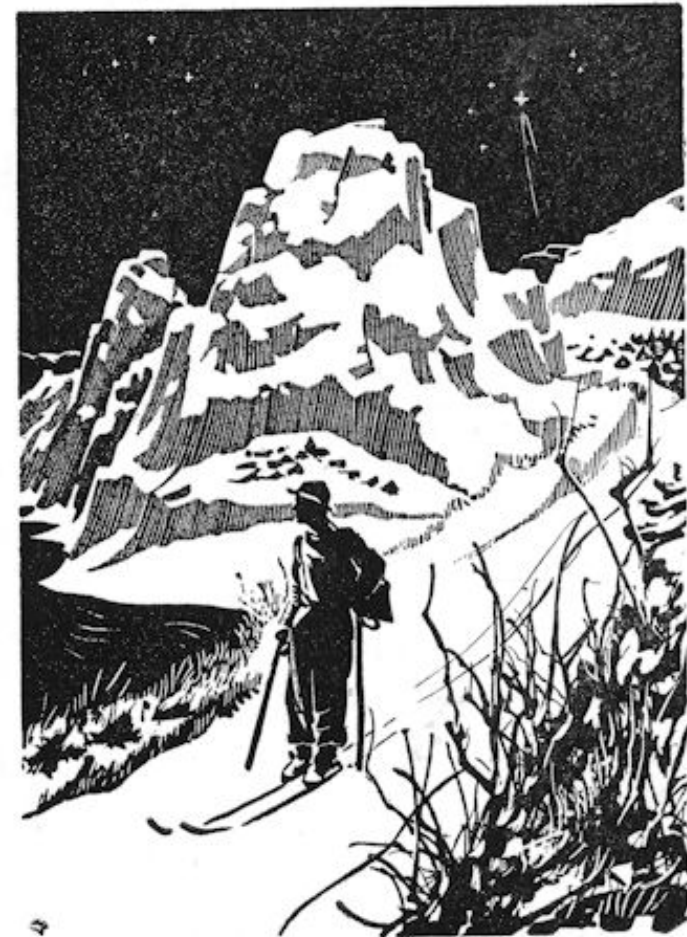
EEN BUNDEL KERSTVERHALEN

DOOR

BERT BAKKER, JOHANNA VAN BROEKHUIZEN,
J. A. VAN HEUVEN, NALO KAMU, HENDRIKA
KUYPER-VAN OORDT, D. MENKENS-VAN DEN
SPIEGEL, ALB. J. DE NEEF, G. J. PEELLEN,
C. REDERT, G. VAN TEYLINGEN, J. VEENSTRA,
JOH. VIS, J. M. WESTERBRINK—WIRTZ EN
M. VAN DE ZANDE.

J. N. VOORHOEVE — DEN HAAG — MCMXXXVII

VERIJDELD AFSCHIED

BERT BAKKER

Michiel Stoop schopte zich de ski's van de voeten en stampte de sneeuw van zijn schoenen. Hij zette de loopplaten en de bamboes tegen den muur van het postkantoor en ging naar binnen.

„Goddag, fröken Ellingsen.”

„Goddag, herr Stoop.”

Solveig Ellingsen, de assistente van den kantoorhouder, reikte hem zijn post over: een paar brieven en wat tijdschriften.

„t Zal wel de laatste keer zijn, fröken Ellingsen, dat ik naar beneden kom.”

Michiel Stoop leunde met de beide ellebogen op de toonbank en keek door de tralies van het hekje, dat kantoor en de ruimte voor het publiek van elkaar scheidde, bijna eerbiedig naar het meisje.

Zooals ze daar ook stond: een weinig achterover hellend, zoo soepel, zoo los. Het lichte haar als een vlam boven het zingende rood van haar trui.

„De laatste keer, mijnheer Stoop? Gaat u weg? Gaat u terug naar Holland?”

Michiel Stoop knikte. „Ik heb er genoeg van,” zei hij kortaf. „Van werken komt niets meer. En om met Kerstmis alleen in de bergen te zitten, in een hut, die me zoo langzamerhand een kooi wordt, nee fröken Ellingsen, ik bedank daarvoor.”

„Maar waar gaat u dan heen?”

Michiel haalde de schouders op. „Ik weet het niet. Bergen,

5

Oslo, Kopenhagen. Misschien Berlijn. In ieder geval naar een plaats waar menschen zijn, waar ik eens uit den druk ben van het altijd, altijd alleen-zijn.”

Hij rekte zich. „Kom,” zei hij bruusk, „ik stap op, ik verveel u maar.”

Hij stak haar de hand toe, maar ze nam die niet. „U verveelt me in het minst niet,” zei ze. „Waarom vertelde u me nooit wat, mijnheer Stoop? Waarom hokte u daar altijd, al die maanden, alléén op Kvamskogen, als u eenzaam was?”

Stoop lachte grimmig. „Dat zal ik u vertellen, fröken Ellingsen. Ik ben daar heen gegaan, om de menschen uit den weg te komen en waarom zou ik ze dan hier hebben opgezocht?”

Hij zag de vraagteekens in haar oogen.

„Dat is u niet helder, hè? Dacht ik wel. Ik ben nooit helder. In m'n boeken ook niet. Vandaar, dat ze niet gekocht worden. Maar ter zake: ik voel niet voor een bezoekje hier en een avondje daar. Ik stel geen prijs op een uitnodiging voor een praatje. Wat had ik daaraan gehad. De echte deur was dichtgebleven. En gelijk hebben ze, de menschen. Haal niet te gauw en niet te vaak een vreemde binnen. Ik mag jullie volk wel in z'n dichtheid.” „Maar wat wou u dan, mijnheer Stoop?” Solveig Ellingsen begreep dezen wat ruwen Hollander niet, die merkbaar niet meer tegen z'n isolement opkon en naliét, het te verbreken of te doen verbreken.

„Wat ik wil? M'n eigen weg loopen. Hier zitten en daar zitten. Een paar dagen naar een stad om wat klatervrolijkheid te halen en dan opnieuw beginnen.”

Stoop praatte nu ingehouden, maar het kwam aan Solveig Ellingsen voor, alsof hij haar de ziel stuk schreeuwde.

Ze was in het begin wat bevreesd voor hem geweest. Hij

6

kwam iederen dag een keer naar het dorp. 's Morgens of 's middags en soms, als het lichte maan was, in den avond.

Ze had hem herhaaldelijk aangeboden, de post met de bus mee te geven. Dat was geen moeite en het bespaarde hem een tocht. Naar beneden was niet bezwaarlijk. De weg helde sterk en voor een geroutineerden ski-looper was de afstand maar gering. Maar naar boven was het een heele klim. Men kwam niet snel vooruit, want de weg was spiegelglad van het auto-verkeer. Maar Stoop had het geweigerd. „Een uitstekende spieroefening, fröken Ellingsen. Van ski-loopen in den blinde, naar die seater, of een andere, komt nooit wat. Nu heb ik een doel: de post.” Toen had ze haar aanbod verder ingehouden. Ze wende aan zijn dagelijksche bezoeken. Ze wist, dat ze altijd had opgezien tegen het oogenblik, waarop ze eindigen zouden, want, dat deze Stoop niet jaar in, jaar uit in die kleine, primitieve hut zou blijven wonen, was te verstaan. Maar dat hij nu, zóó plotseling, haar zijn besluit tot vertrek zou mededeelen, dat had ze stellig niet verwacht.

Ze zweeg. Ze stond nu met het gezicht naar den weg, met aan den overkant de fjord en daarachter de bergen. Michiel Stoop zag haar op het profiel. De wimpers der oogen knipperden tegen het licht van den middag. Het was twaalf uur geweest en de zon deed de sneeuw blinden.

Michiel Stoop trok de armen van het hekje, alsof hij bang was, haar plotseling te zullen aanraken. Hij wàs dat ook. Hij wist dat opeens. Angst nam bezit van hem, waar hij vreesde zich niet te kunnen beheerschen.

Want dat was het, wat hem tot de bestaande onrust had gedreven: een groeiende genegenheid voor deze jonge

vrouw, een verliefdheid, die op dit oogenblik in hem opensloeg, zóó schokkend, zóó hoog, zoo verreikend, dat hij daarvan trilde. Merkte ze dat dan niet? Bleef ze volstrekt onbewogen voor den brand, die hem verliet?

Ze stond daar onbewegelijk, de mond een weinig omlaag getrokken. Smadelijk? Verachtende? Verdrietig?

Michiel Stoop rukte zich recht. Hij wierp de wel, die in hem ontstaan was, met geweld dicht.

„Fröken Ellingsen,” zei hij luid, en hij poogde zijn stem vast te doen klinken. „Laat ik niet sentimenteel worden. Ieder moet z'n eigen pakje dragen. Wat weet ik van u? Wat weet u van mij? Net zooveel, dat het nooit genoeg is. Zoo is het leven. Zoo heeft het de wereld ingericht, verdeeld in individuen, voor den schijn aan elkaar verbonden en op elkaar aangewezen; in diepste instantie zoo alleen als Amundsen in z'n einde.”

Hij gebruikte als bij toeval dat voorbeeld, omdat hem die afloop indertijd sterk had aangegrepen, evenals die van Scott, waarover hij Stefan Zweigs beschrijving bijna van buiten kende.

Hij stak haar weer de hand toe. Toen nam ze die.

„Ik zal u missen, mijnheer Stoop,” zei ze. „Ik ken u haast niet. Ik weet niets van u, maar ik zal u missen.”

Michiel Stoop ademde zwaar. Vier, vijf stappen om het hekje heen, vier, vijf stappen om aan den anderen kant te komen en deze vrouw in de armen te nemen.

Hij zei: „zoo gaat het mij, fröken Ellingsen. Veel woorden zijn tusschen ons niet gewisseld. Ze zijn blijkbaar niet noodig geweest. Ik wensch u een gezegend Kerstfeest.”

Toen keerde hij zich langzaam om en verliet het gebouwtje.

* * *

Michiel Stoop had nog wat inkoop en in het

hotel gegeten. Het was half vijf, toen hij de ski's weer onderbond. De zon was gezakt en de wind was gedraaid. Het zou een zware tocht kunnen worden, vooral wanneer er sneeuw kwam. De storm zou hem vlak in het gezicht raken. Wellicht had hij verstandiger gedaan, de bus te nemen, die zoo juist was afgereden. Maar dat zou de eerste keer zijn geweest en hij wilde met de gewoonte niet breken.

In den aanvang schoot hij tamelijk snel op. Maar daar, waar de weg begon te hellen, werd het moeilijker. De wind, die was opgestoken, belemmerde hem in zijn stijgen. Hij kon dien niet voldoende weerstand bieden en z'n ski's gleden geregeld terug. Hij werd moe. Zoo tergend langzaam zakte het landschap onder hem weg. En eindeloos slingerde de weg van bocht tot bocht.

Het was niet uitsluitend een lichamelijke vermoeidheid, die hem drukte en tegenhield. Hij was in z'n altijd voorhanden kracht ontluisterd. Dit was het einde. Twee maanden had hij hier gewoond; hij had het schroeiende zuiden van Frankrijk verruild voor de loodzware stilte van het Noorsche landschap. In den aanvang hadden de bergen hem angst aangejaagd. Hij durfde nauwelijks den nacht tegen te gaan. Niet uit vrees voor een overval, een berooving van menschen. Maar om de stilte. Geen sterveling, die zich daarboven ophield in dezen tijd van het jaar. Alle hutten stonden leeg, die voor de menschen en die voor het vee, met de luiken voor de ramen als een eeuwige blinddoek. Sommige tot het dak ondergesneeuwd. Het eenige geluid, dat hij hoorde, was de roep van een claxon, die zich tusschen de bergen dwalend voortplante en brak! Eénmaal in de week kwam er met de bus een vrouw uit het dorp, die het hotel stuurde, om

z'n boel schoon te maken. Een oude vrouw, met wie hij geen woord kon en wenschte te wisselen.

De onderbrekingen in dit bestaan van lezen en liggen vormden zijn tochten naar het dorp. Een paar woorden met Solveig Ellingsen, een paar met den kapper en met mevrouw Kvitli, de eigenares van het hotel; maar zij was spraakzaam en nieuwsgierig. En die eigenschappen haatte Stoop.

Dit was dus het einde. Een genegenheid voor een vrouw, die weken gesluimerd had, was hij zich vandaag bewust geworden. En nu vertrok hij, rampzaliger dan hij gekomen was.

Hij was twee-en-veertig jaar. Toen hij drie-en-twintig was, was hij getrouwd. Een maand later verloor hij zijn vrouw op een reis door Tirol. Sindsdien had geen andere eenig verlangen meer in hem gewekt. Sindsdien niet. Tot voor eenige weken. Deze Solveig Ellingsen! Een eenvoudig meisje. Hoe oud was ze? Vier-en-twintig? Vijf-en-twintig? Ouder? Jonger?

Het deed er weinig toe, want het had niet het minste nut om dat te weten. Michiel Stoop had zich laten vertellen, dat Gunnar Paulsen, een rijke, ouderlooze hoevebezitter van Framnes vandaan, werk van Solveig Ellingsen maakte en dat ze haar langsten tijd op het postkantoor gediend had.

Bovendien, indien ze vrij was, wat haalde hij zich dan nog in het hoofd? Welk een verhouding! In alles. In leeftijd, in land-aard, in ontwikkeling. En wat kon hij een vrouw nog aanbieden, meer dan het bestaan van een zwerfhond, al bezat hij de middelen om anders te wonen dan in een hut.

Stoop zwoegde vooruit. Men kon dat gerust zoo noemen.

Het was ook begonnen te sneeuwen. En dat was hinderlijk. Hij moest zich voortdurend den bril schoonvegen. Men kon geen hand voor oogen zien.

Langzaam werd het donker, maar langzamer vorderde hij. Wat hij nooit zoo gekend had, overviel hem nu: een moeheid, die hem wanhopig maakte in 't vooruitzicht, verder te moeten. Hij zou kunnen omkeeren en zich laten glijden. Hij kon dan den nacht in 't hotel doorbrengen. En de wind had hij dan in den rug.

Michiel Stoop stond stil. Hij had de eerste tunnel, die in den rotswand uitgeboord lag, bereikt. Hij ging haar binnen, om schuilende te overleggen, wat hij het beste doen kon.

De wind was in hevigheid toegenomen en de sneeuw joeg over den afgrond van Tokagjel. Het werd noodweer. Vóór hij één kilometer verder zou zijn, was 't donker en levensgevaarlijk, om door te zetten.

Het was ook te koud, om hier te blijven wachten op de bus van Bergen, die om negen uur dit punt passeeren moest. Michiel Stoop keek in de diepte. Hij onderscheidde nauwelijks nog de berken, die bij duizenden langs den steilen wand stonden. Hemelhoog rezen aan den anderen kant de rotsen. Verbeten heuvelen ze zich naar rechts en naar links. Het einde was niet te zien. Het donker loste daar de contouren op. Hier, waar hij beschut stond tegen de stekende sneeuw, wenden zijn oogen aan het duister.

Hij was bijna bang, om den terugtocht weer aan te vangen. Eén schuiver in de verkeerde richting, naar rechts, naar de zijde van den afgrond en dan op een punt, waar geen granieten rand lag aangelegd? Dat zou beteekenen een onherroepelijken dood.

Michiel Stoop haalde zijn zaklamp, die hij altijd bij zich

II

droeg, uit z'n wind-jacke en drukte het lampje aan. Hij boog zich over den rand. Het licht, dat hij naar beneden richtte, reikte niet ver, maar ver genoeg, om hem het besef bij te brengen, dat als hij den weg verloor, hij op de rotsen te pletter moest slaan. Hij zou van het eene punt op het andere storten en dood zijn voor hij voorgoed stillag. Het reikte tevens ver genoeg, om hem de uiterste voorzichtigheid te doen betrachten, toen hij een oogenblik later startte, nadat hij de zolen van zijn ski's wat stroever gesmeerd had.

Maar z'n vaart was moeilijk te remmen, want de wind drukte hem krachtig in den rug en dat gaf de grootste moeite om recht te blijven sporen. Tevens hield hij zoo veel mogelijk den links van hem staanden rotswand en remde hij telkens met de bamboes, vooral in de verraderlijke bochten.

* * *

Was het een steen? Een oneffenheid in den weg? Een verkeerde manoeuvre? Hij kon het later niet meer vertellen. Op een gegeven oogenblik, toen hij een bocht doorgegleden was en weer links wilde aanhouden, zwenkte hij plotseling om. Er was geen remmen meer tegen. Hij liet de bamboes glippen en schoof, niet eens met veel vaart, recht op den afgrond aan.

Zóó overviel hem dat, dat hij vergat te schreeuwen. Hij voelde geen grond meer. Hij stootte met de lange uitloopers ergens tegen. Hij sloeg recht voorover, als een blok.

En in dat oogenblik riep het in hem: „o, God, vergeef mijn zonden.” Maar aan de verhooring geloofde hij niet. Hij had daar zijn leven niet naar ingericht. Toen gevoelde hij plotseling, dat hij met de ski's haken bleef en

12

smakte hij met het gezicht in takken. Zoo hing hij, zoo lag hij. Zoo was z'n val gebroken en had hij voorloopig het leven eraf gebracht.

Hij tastte met één hand voor zich uit. Met de andere hield hij een dunnen stam omklemd. Hij trachtte voorzichtig uit te maken, in welke positie hij lag en in z'n angst, opnieuw los te raken, vergat hij voor een oogenblik de pijn, al kon hij met de tong het bloed, dat van z'n gezicht liep, opvangen. Hij vond uit, dat een berkenboschje zijn val gebroken had. Wanneer hij zich bewoog, bogen de boomen naar de diepte. Eén verkeerde beweging en hij kon dóórglijden. Hij probeerde langzaam zijn linkerhand naar zijn voeten te brengen om de ski's los te maken, en dat gelukte. Hij maakte de klemmen open en hoorde de latten omlaag kletteren.

Nu hij zich bewust ervan was, dat hij nog leefde, kreeg hij ook zijn stem terug. Hij zei hardop zijn naam, om zich ervan te overtuigen, dat de schrik hem niet stom had doen worden.

Maar nu kwamen ook de pijnen. Zijn voeten leken gebroken. Hij legde een hand tegen het gezicht. Dat was nat van bloed.

Hij herinnerde zich niet, of de bus van Bergen al gepasseerd was. Hij kon niet zeggen, of hij eenig geluid had gehoord, of eenig licht gezien.

Hoe laat was het? Nacht? Het was volstrekt donker en het sneeuwde nog steeds. De koude nam toe.

Michiel Stoop wist, dat er vóór den morgen geen hulp was te verwachten. Hij behoefde niet te roepen, want na de laatste bus kwam er niets meer voorbij en zeker niet in dit noodweer.

Hij lag doodstil. Zoo stil als was hij dood. Hij trachtte

zich reeds in te denken hoe dat zijn zou, want dit was wel het einde in den meest definitieven zin. Niemand verwachtte hem boven en keek in ongerustheid naar zijn komst uit. En het dorp dacht hem in zijn hut. Hij ging dus het sterven tegemoet. Daartoe lag hij hier. Hij was niet te pletter geslagen, om zonder overgang uit den tijd te geraken.

„Vergeef mijn zonden,” had hij het eerst geroepen, onverstaanbaar voor de wereld, waar zijn mond geweigerd had, eenig geluid te geven. Hij wist niet, waarom hij juist dat geroepen had. Misschien was het, omdat hij niemand bezat, aan wien hij direct denken kon. Hij was dadelijk met zichzelf bezig geweest en had een schreeuw gegeven, waarvoor God wel doof moest blijven, want een bekeering in het aangezicht van den dood was niet moeilijk. Hij had daar meer dan twintig jaren den tijd voor gehad en dien tijd niet benut. Het zou volkomen logisch zijn, als het antwoord nu uitbleef.

Het zweet brak hem uit. Hier moest de meest onverschillige mensch het verstand bij verliezen, bij zulk een liggen voor de eeuwigheid.

En die angst, die angst voor den dood, dien hij niet wilde ontmoeten, aan wien hij ontkomen wilde tot elken prijs, gaf hem de kracht tot het bovenmenschenlijke. Hij achtte de pijnen en het gevaar van misgrijpen en doorstorten niet. Hij zocht steun voor de handen, boven zich, aan een struik, aan een steen. Hij trok zich omhoog. De steen brak en hij glipte met de voeten daarvan af, maar z'n gezond-gebleven handen krampten zich om een stam. Hij slingerde zich, de pijnen verbijtdende, op een ander houvast. En hij slaagde. Hij slaagde. Hij greep den rand van den weg. Hij heesch zich op. Z'n kleeren verloor hij

voor een deel. Toen hij op den weg lag, raakte hij buiten bewustzijn.
En het sneeuwde.

* * *

„Ben je iemand tegengekomen in de buurt van het Tokagjel-hotel, Kjerland?”

Solveig Ellingsen vroeg het den busbestuurder, die de post bracht uit Bergen en die ze nog moest sorteeren voor den volgenden morgen.

„Geen koe, Solveig Ellingsen. Het is een wonder, dat we niet den weg kwijt zijn geraakt. De voorruit dichtgevroren en een sneeuwstorm, zooals ze één keer in de tien jaar voorkomen. Je wilt toch niet beweren, dat er vanavond nog iemand den weg op gegaan is?”

„De Hollander van de Kvitli-seater is om ruim half vijf het dorp uitgegaan naar boven, op ski's.”

Guro Kjerland liet den zwaren zak vallen en keek het meisje aan.

„Je liegt het toch?” zei hij.

Solveig Ellingsen schudde het hoofd.

Er stond een stilte, die haar tot wanhoop bracht. Het bloed prikte haar onder de huid. Ze had het gevoel, alsof de grond uiteenboog. Als Guro Kjerland, die den weg van meter tot meter kende, zóó uitviel, moest hij de zaak als heel ernstig zien.

„Ik zou hem hebben moeten tegenkomen,” zei hij. „'t Is onmogelijk, dat hij z'n hut in dit weer om half negen bereikt heeft. Dat ik nog op tijd ben, mag een wonder heeten, maar ik weet tenslotte wat er te koop is. 't Is echter uitgesloten, dat zoo'n Höllander veilig z'n doel bereikt.”

„Dan moeten we terug,” zei het meisje. „Wie weet, is hij niet over den rand gegaan.”

Kjerland antwoordde niet meer.

„Kom mee,” beval hij. „God geve, dat hij in z'n hut bij 't vuur zit, maar we moeten ons overtuigen, want de kans is miniem.”

„Heb je plaids in de bus?”

„Voldoende. Neem wat te drinken mee.”

Ze kwamen buiten. Het was half elf, toen ze startten. Niemand liep op straat. Het woei verschrikkelijk en de sneeuw viel onafgebroken.

„Wrijf jij de ruit schoon. Hier zijn de doeken.”

De bermlampen gaven voldoende licht, om den weg in z'n geheele breedte te overzien.

Ze spraken eerst geen woord. Toen begon Kjerland op eens: „Hoe haalt de kerel 't in zijn hersens?”

Solveig Ellingsen gaf geen antwoord. Ze moest Kjerland gelijk geven, hoewel: het weer was goed, toen hij op weg ging. Maar er was iets anders, dat haar bezighield. Dat was, wat Stoop haar gezegd had, het weinige, dat hij over zichzelf uitgelaten had, over z'n eenzaamheid, over z'n levenslange alleen-zijn. Den bitteren klank van zijn stem hoorde ze vlakbij. Ze zag zijn bruin gezicht, krachtig, maar geteekend. Wat bewoog haar, om deze reis te maken? Wie weet, zat hij allang in zijn hut en zou hij lachen om hun veronderstelling, dat hij verongelukt zou kunnen zijn.

„Ik weet het niet,” zei ze plotseling, toen Kjerland z'n vraag herhaalde, „ik weet het niet, maar als er wat gebeurd is, moeten we hem redden. Kjerland, we moeten niet naar beneden, vóór we weten, waar hij is, levend of . . .”

Ze voltooide niet; ze had de beheersching over zichzelf

verloren. Ze had zich ook verraden, want in wat ze gezegd had, had ze haar liefde beleden voor een man, dien ze niet kende dan alleen van een dagelijksch gesprek, dat maar weinig woorden had bevat. Het was niet te verklaren, maar ze had hem lief.

* * *

Kjerland had hem ontdekt: een kleine witte heuvel, dien hij uit den weg had willen ruimen, toen hij dacht, dat het een stuk ijs was, dat van den bergwand had losgelaten. En hij vond Michiel Stoop, ondergesneeuwd. Dood? Levend? Ze wentelden hem op den rug en schrokken van zijn geschonden, besmeurd gezicht. Hij bewoog zich niet. Kjerland boog zich naar de plaats van het hart. Hij luisterde scherp, maar de hartslag was niet meer waarneembaar. Hij nam den pols.

„Dood?” vroeg het meisje.

Kjerland haalde de schouders op. „Ik weet het niet, maar als hij 't nog niet is, maken we het hem zeker als we in de bus zitten.”

Hij veegde zich het voorhoofd droog. „Hoe ter wereld komt hij zoo toegetakeld? En waar zijn z'n ski's?” Hij stond op en liep naar den afgrond, liet het licht van een zaklamp in de diepte schijnen, maar zag slechts sneeuw. „Als je niet beter wist,” mompelde hij, „zou je gelooven, dat-ie beneden geweest is. Maar dan moet de duivel in eigen gedaante hem weer omhoog hebben gebracht.”

„Wat kunnen we doen, Guro?” Solveig Ellingsen lag geknield bij het lichaam van Michiel Stoop. Ze had hem een opgevouwen plaid onder het hoofd geschoven.

„In een plaid wikkelen, bij Tokagjel keeren en zoo snel z'n toestand dat vraagt, maar toelaat, naar het dorp.”

Ze wikkelden hem in twee dekens en legden hem op het pad tusschen de banken.

Solveig klemde zich tusschen een zitplaats en een leuning, bij de plaats waar z'n hoofd lag.

Bij het hotel van Tokagjel draaide Kjerland den wagen en belde hij op naar Kvitli's hotel in het dorp, dat beter op het verblijf voor een zieke was ingericht en gemakkelijker voor den dokter te bereiken. Wie weet hoe onbegaanbaar morgen de weg kon zijn.

* * *

Michiel Stoop leefde nog, toen hij de trappen van het hotel werd opgedragen en toen de dokter hem onderzocht. „Geen uur later had je hem moeten vinden, Kjerland, of hij was doodgebloed, gestikt of doodgevroren. Het wordt een kwestie van weken.”

Maar Stoop had een lichaam van ijzer. Na vier dagen was hij zoover, dat hij het sobere relaas kon geven van de reis, die bijna z'n laatste was geworden. Het verhaal ging van huis tot huis en zelfs op de afgelegen hoeven werd het bekend, hoe de Hollander van de Kvitli-hut in de diepte van Tokagjel was gevallen en met een kapot gezicht en een gekneusden voet er toch weer uit gekomen was. Hoe dat mogelijk was geweest, in die weersomstandigheden, noemde men een raadsel.

Den dag voor Kerstmis, toen Gudrun Kvitli kaarsen op z'n kamer zette en wat groen aan de wanden hechtte, vroeg Michiel Stoop: „Zeg eens, Gudrun, wie hebben me eigenlijk gevonden? Ik heb daar niet eens naar gevraagd. Dat wil zeggen, ik hoorde den naam van Kjerland. Maar wie is dat en wat deed die op dat uur boven?”

Gudrun Kvitli keerde zich om op den stoel, waar ze op stond: „Kjerland is met Solveig Ellingsen met de bus u

gaan zoeken. Solveig wist, dat u op ski's het dorp uitgegaan was en toen Guro Kjerland beneden kwam met de post, vroeg ze of hij u gepasseerd was, omdat het zulk noodweer was geworden."

„En toen?" vroeg Stoop gretig. „Toen hebben ze u dan gevonden en hier gebracht. Solveig Ellingsen vraagt iedereen dag hoe u het maakt. Het is ook een wonder, dat ze net aan u dacht, mijnheer Stoop, toen Kjerland met de post kwam."

„Vraagt ze elken dag naar me? En waarom krijg ik die boodschap niet doorgegeven? Ik zou zoo zeggen: als er één is, die haar het antwoord geven kan, ben ik het, niet?"

„Moeder vond het van geen belang. Ze dacht, dat u geen prijs stelde op zooveel belangstelling en daarom gaf zij het antwoord maar."

„Geen prijs stellen op belangstelling," stooft Michiel Stoop op, „en dat niet van de vrouw, die m'n leven gered heeft?" Hij zweeg en keek naar het plafond.

„Gudrun," zei hij langzaam, „wil je me een plezier doen?"

„Altijd, mijnheer Stoop."

„Zou je dan dat vriendelijke versieren tot vanavond willen uitstellen en aan fröken Ellingsen vragen, of ze me wil komen bezoeken, zoodra ze vrij is?"

„Ik zal het doen, mijnheer Stoop, maar u mag geen bezoek hebben."

„Het had weinig gescheeld, of ik zou nóóit meer bezoek gehad hebben, Gudrun Kvitli."

Stoop draaide zich kreunend op z'n zijde naar den muur en het meisje ging de kamer uit.

* * *

Solveig Ellingsen had de kaarsen aangestoken en bij dat

licht deed ze hem het verhaal van hun tocht, om hem te zoeken.

„Waarom dacht je aan mij, Solveig Ellingsen op dat oogenblik? Daar was toch geen reden voor?" Hij noemde haar bij den naam en tutoyeerde haar.

Ze antwoordde hem niet, maar keerde het gezicht naar de kamer. Weer zag hij haar op het profiel, waarvan weer de mond omlaaggetrokken was; maar nu beefde die mond. Michiel Stoop wachtte het antwoord niet af. Hij begon zacht te praten. Hij vertelde op het allernauwkeurigst wat hem overkomen was, waardoor hij de kracht had gehad om iets bovenmenselijks te verrichten. „Dat was angst, Solveig Ellingsen, angst voor den dood en voor wat die verborgen houdt. Ik heb die angst nooit eerder zoo ondergaan, zelfs niet toen mijn vrouw stierf aan een ziekte, waar ze mij wonder boven wonder niet mee besmet heeft. Ik heb me om God nooit zoo erg druk gemaakt, tot m'n twee-en-veertigste jaar niet. Hij had nooit gestalte voor mij aangenomen. Maar toen ik daar zoo tusschen weg en bedding hing, nam Hij wèl gestalte aan, als van een rechter, die niet van permanente overtredingen gediend is en nog minder van een haastig trachten, die met een vraag om vergeving weg te wisschen.

„En omdat ik Hem niet durfde te ontmoeten, omdat ik Zijn vonnis vermoedde, heb ik me verzet en wiè me de kracht gaf, de duivel uit vijandschap, of God als gave tot een pogen om anders te beginnen, dat weet ik niet, maar dit weet ik wel: ik vrees Hem nu."

Hij zweeg, maar Solveig Ellingsen kwam naar hem toe en zei: „als je Hem zóó vreest, Michiel Stoop, uit angst voor de straf, dan ben je er naast. Morgen is het Kerstmis. Ik wil niet preeken, niet omdat je ouder bent, maar omdat ik daar het land aan heb. Maar je weet het even

zoo goed als ik, dat het niet gaat hierom: kom ik of kom ik er niet, op de plaats, die men hemel noemt, maar om heel iets anders. Als je je geborgen had geweten in de liefde van Christus, was je angst een andere geweest. En als jij Hem had liefgehad, had je Hem niet behoeven te vreezen, zooals je zei, dat je deed. Voor wie in Hem gelooft, is God geen angstaanjagend rechter, maar een vader. Kerstmis is in Noorwegen een groot feest. Dat zul je wel merken. Het principe is mooi, maar de praktijk maakt er een familie-feest van. Misschien ken je dat in Holland net zoo. Gelukkig, als je de franje opzij kunt slaan, om het licht niet verdoezeld te zien."

Michiel Stoop keek naar de jonge vrouw. Ze stond, zooals ze stond op dien morgen, toen hij afscheid van haar nam: een weinig achterover, het blonde haar als een vlam boven de roode trui.

„Je hebt gelijk, Solveig Ellingsen. Je hebt gelijk."

„Ik kom morgen nog eens kijken," beloofde ze.

„Hoef je er je familie-feest niet mee te verstoren?"

„Ik heb alleen een moeder en die zal het goed vinden."

* * *

„Waarom noemde je mij bij den naam? Ik had je daar toch geen toestemming voor gegeven?" plaagde Michiel Stoop.

Hij zat in de kussens. Hij had zich het haar laten knippen. Hij had bloemen laten komen uit Bergen. Er was iets overmoedigs in de wijze, waarop hij daar zoo zat.

Solveig Ellingsen boog zich wat voorover uit den stoel, waarin ze bij zijn bed zat.

„Ik jou evenmin, Michiel Stoop."

„Ik deed dat omdat ik je liefheb en dat niet directer durfde meedeelen."

„Ik deed het om dezelfde reden."

„En..." — Michiel Stoop zakte onderuit — „en Gunnar Paulsen? Ik dacht... ik had gehoord..."

„In nieuws wat je via anderen bereikt, zit meestal een scheur, Michiel Stoop."

„Maar..." Solveig Ellingsen stond op. Zij boog zich over het geschonden gezicht van Michiel Stoop en legde hem de hand over den mond.

„Het is goed," zei ze, „we hebben nóóit veel woorden gewisseld, want je zei, toen je afscheid van me nam, dat dat niet noodig was geweest. Je afscheid is verijdeld, liefste, zonder woorden. We beginnen samen de start opnieuw, waarheen je wilt, wanneer je beter bent. Het is ons gegeven op een gezegenden dag. Laten we dat bedenken."

Ze kuste hem nu op den mond. Zooveel had ze nog nooit achter elkaar tegen hem gezegd, Solveig Ellingsen, maar ze had de leiding genomen en daarmee zijn eenzaamheid en angst weggedaan.

Til Borghild og Kåre.

JUFFROUW SIETSKES KERSTFEEST

HENDRIKA KUYPER-VAN OORDT

Juffrouw Sietske Steenstra is een nette juffrouw, van middelbaren leeftijd. Zij heeft een goede kantoorbetrekking, al sinds jaren dezelfde. Zij is stevig en gezet van postuur. Zij heeft niemand dan zichzelf om voor te zorgen, en daardoor geleerd het meest aan zichzelf te denken. Dat gaat zoo.

Haar weinig talrijke kennissen zeggen dat er bij Siets veel onder de steenen is geraakt. 't Kan waar wezen.

Juffrouw Sietske komt, 'n beetje met een opgesteven zeiltje, in de kamer van haar pension-mevrouw. Alles goed en wel, maar haar buur onder, mijnheer Albert! Juffrouw Sietske is heusch niet siekeneurig, maar ze heeft vannacht compleet weer geen oog toegedaan van 't hoesten dat die deed, dan is ze ook niks waard overdag op kantoor. Zij zou ook een ander geen overlast bezorgen, laat mevrouw zeggen of ze dat ooit gedaan heeft.

De doodmoede weduwe, die van 't pension met haar kinderen moet zien te leven, krijgt een schrik om 't hart. Het is haar dagelijksch werk om 't hoofd te bieden aan moeilijkheden, een vriendelijk gezicht te zetten tegen al de pensionnaires, al valt ze er van 't jakkeren en ploeteren en 't gemis aan slaap haast bij neer. En nu dit. Albert is al weken ziek, zij past hem op en zij houdt van hem. Zij kan dien armen jongen nu toch de kamer niet opzeggen.

„Als u zijn bed eens in 't hokje ernaast zette?”

„Dat kan ik voorstellen, juffrouw Steenstra. 't Is beneden

23

net als bij u, hè, een kabinetje. Waar u uw bloempotten heeft staan. Nu, daar kan ik met den dokter over praten, 't bed tegen den muur en 's nachts de tusschendeur dicht. . . . maar hij ligt dan wèl erg akelig en donker.”

„Zieke menschen moeten leeren om niet zelfzuchtig te zijn,” zegt juffrouw Sietske, straffer dan ze 't meent.

De weduwe denkt aan den jongen, aan Albert. Hij is pas goed twintig jaar. 't Is nu maar gevatte koude en bronchitis, maar de dokter zei, dat men 't toch niet te licht mocht tellen, zijn ouders zijn beiden aan tering heengegaan. Datgene wat nu zijn „thuis” moet voorstellen, heeft geschreven of mevrouw maar voor hem zorgen wil. De brief was van zijn stiefvader, er is ook nog een stiefzuster, of een halfzuster, dat werd niet recht duidelijk. Ze hebben geen gelegenheid om over te komen, maar dat hoeft ook immers niet, ze hooren dat er geen gevaar is.

Och, die heele Albert, 't is zoo'n verlaten ziel. En zelf heeft de weduwe geen tijd, anders dan voor 't noodzakelijke, zijn eten en drinken, zijn kamer, zijn bed. . . . geen tijd om hem wat gezelligheid te geven. Er zijn dagen dat ze letterlijk geen been buigt. En nu komt daar juffrouw Steenstra, en wil dat Albert liggen zal in een kabinetje, waar je je niet in kunt omdraaien. Omdat zieken niet zelfzuchtig mogen zijn. . . .

Zij gaat met die boodschap niet naar Albert toe, ze komt er ook niet eigener beweging bij den dokter mee aan. Foei, die dikke gezonde juffrouw Steenstra. . . . laat die dan eerder haar bed verzetten.

„Juffrouw Steenstra,” zegt mevrouw met neergeslagen oogen. „Kijk es, was 't niet 't beste, dat u zelf 't es kalm met mijnheer Albert bepraatte? Dan zal hij 't beter inzien. Als u 't nu vanavond met hem zelf in orde maakt, dan

24

vragen we 't morgen den dokter, en dan kan 't bed versjouwd worden."

Mevrouw ziet wel, dat juffrouw Steenstra wat raar wegtrekt om haar neus. Goed, laat ze 't land maar hebben. Ze is voor 't mannelijk geslacht nog erg verlegen uitgevallen ook. Dat komt er bij. Best, kostelijk. Ze wil haar den maatstok wel meegeven. Dan kan ze precies zien, wat er in 't hokje aan ruimte overschiet als daar een bed moet staan.

Nu wilde juffrouw Sietske wel, dat ze maar nergens over begonnen was. Mevrouw had nog gezegd, dat ze 'n ommezentje moest blijven praten, als 't schikte met den hoest. Want mijnheer Albert lag altijd maar alleen. Nu moet ze me daar ook nog op ziekenbezoek gaan, bij dien wildvreemden jongen, die, wie weet, haar den gek nog aansteekt door al zijn narigheid heen. Want zoo zijn de jonge menschen tegenwoordig.

En dan, juffrouw Sietske is beslist geen mansvolk gewend.

Maar als mevrouw nu dadelijk bereidwillig was en wou helpen inschikken, dan kon zij, juffrouw Sietske, toch kwalijk weigeren. — Je kan ook op ziekenbezoek niet komen met leege handen, dat hoort niet, laat ze 'n plak chocolade voor hem meenemen, zoo'n Kerstplak, met een takje hulst er op aan een rood lintje. Waarover moet ze in vredesnaam met hem praten? Naar zijn ziekte vragen, maar daar ben je gauw mee klaar. . . .

Ze heeft de feestelijke snoeperij gekocht, ze heeft ook voor zichzelf, voor op haar eigen tafel, een potje Kerstulpjes met hun zwakke steeltjes en prille blaadjes uitgezocht in den bloemenwinkel. Nu komt mevrouw haar halen, zij zegt, dat mijnheer Albert haar graag wacht.

Juffrouw Sietske op een heerenkamer. . . . juffrouw Sietske aan 't ziekbed van een vreemden jongeman!

De zieke jongen komt even op zijn elleboog overeind om haar te begroeten. Hij mag zich niet te veel bewegen, dan komt er weer een hoestbui. Hij is een groote kerel, met witblond haar en lichtblauwe oogen, argelooze kinderoogen. Hij heeft breede jukbeenderen, daardoor ziet men niet dadelijk, dat zijn gezicht zoo mager is. Maar o, wat ziet hij bleek, en hoe schonkig lijken zijn schouders in zijn pyama. De kamer is keurig netjes en helder, maar wat ligt hij hier troosteloos, met niets van thuis. Hij had hier in de stad een goede baan gekregen, maar die was natuurlijk weg toen hij ziek werd.

Even komt er een kleurtje op zijn magere kaken; hij steekt een forsche hand uit en bedankt juffrouw Sietske daarmee nog eens extra voor die tractatie, en ook dat ze eens kijken komt. Dan valt er even een stilte, maar de jongen is vrij en onbevangen, zoodat juffrouw Sietske haar eigen verlegenheid ook bijna kwijt raakt. Nu de juffrouw toch zoo goed is. . . . zou ze niet eens een leesboek voor hem hebben? Een Kerstboek, zoo voor jongens geschikt, daar houdt hij 't meeste van.

De juffrouw zit stil aan zijn bed, maar 't is wonderlijk hoe hij, met af en toe een stootje hoesten, den praaf weet te krijgen over wat hij graag hooren wil. Komt de juffrouw ook uit Friesland, net als hij; je zou 't zoo zeggen aan den naam. En rijdt ze schaatsen? Hoe lang is 't geleden van den Elfstedentocht, in dien strengen vorstnacht, toen 't Leidsche Stadhuis is verbrand? Hij heeft Pronk en Jongert zien rijden, die kunnen er wat mee! — En dan zegt hij, als een kind: „Ik wou zoo graag de Kerstgeschiedenis eens hooren."

Juffrouw Sietske haalt haar Bijbeltje van boven, en ze

brengt toch de tulpjes ook maar mee, hij krijgt een kleur van plezier.

Zij leest het oude verhaal, en hij luistert, de groote bleeke handen eerbiedig gevouwen. Nu maakt juffrouw Sietske 't maar niet te lang meer, zoo tegen den nacht bij een zieke. Maar ze komt vast eens terug, 't is op kantoor stil, ze is vroeg genoeg thuis.

Ze heeft van geen hoest, geen kabinetje, geen verhuizing gerept. Zij heeft een daad van liefde gedaan, en dat verkijkt den mensch; 't geeft hem rust en nieuwe krachten. Even loopt ze nog binnen bij mevrouw; ze zegt, wat beschaamd, dat 't in orde is, maar mijnheer Albert kan in geen geval naar dat kleine benauwde hokje. Dan gaat ze naar bed. En ze slaapt als een roos.

KERSTMIS OP KATENDRECHT

G. J. PEELEN

Liem Chi staat met zijn gedeukte en vervelooze trommel voor zijn borst, weggedoken in zijn rafelige en havelooze colbertje te kleumen tegen de zwart marmeren zuil van het deftige Coolsingelrestaurant. De wind giert ijzig langs de pui, en de natte sneeuw vlokt tegen de groote ruiten, waarachter warm en behagelijk de gasten aan de met roode schemerlampjes verlichte tafeltjes zitten.

Het café is in Kerststemming.

De groote lampen zijn met rood-crêpe papier omhoesd, takjes hulst versieren de wanden, en de band stoot zijn syncopische dreungeluiden uit onder de mistletoe.

De negerdrummer bewerkt met handen en voeten zijn raasapparaten.

Kellners loopen met volle bladen af en aan.

Het publiek amuseert zich, en maakt verteringen.

Liem Chi staat droomverloren, onbeweeglijk. De wind jaagt de panden van zijn te dunne jasje spelend op en fladdert door zijn rafelige broekspijpen.

Gasten komen en gaan.

Loopen gedachteloos langs hem heen, door de draaideur. Ze zien hem nauwelijks, zóó onopvallend en schriel, zóó levenloos staat hij daar als een stuk realistisch beeldhouwwerk met de zware marmeren zuil vergroeid.

En hij schijnt de menschen om wie hij hier staat ook niet te zien.

Zijn droefgeestige oogen turen in wijde verten, over den

breeden Coolsingel, over 't groote water en de verre landen heen, naar 't kleine dorpje waar hij zijn moeder weet en zijn zusjes, in het huisje naast den bloeienden kerseboom, waar ze nu 't rookerige vuur van de droge grasstengels aanblazen.

De oogen van zijn moeder zijn er rood-ontstoken van, en doen altijd pijn. Dat heeft ze hem laten schrijven, door den wijzen man, die brieven teekenen kan, toen ze in de stad was, om de helft van den oogst aan den landheer af te dragen.

Hij heeft veel verdriet, dat hij haar niet terugschrijven kan, al zou Yan Toek het voor niets willen doen voor hem.

Maar hij heeft al maanden niets over kunnen sparen, om haar te sturen.

En zonder geld heeft het geen zin haar te antwoorden. Hij verkoopt haast niets meer, en oude Chiem Kou, met wien hij samenwoont, is ziek. Die moet toch ook zijn rijst en spek hebben.

En groot is de lijst in het dikke boek onder zijn naam, waarin Ki Chang iedere levering van pindakoekjes en pepermunt aantekent. Het zal niet lang meer duren, of hij krijgt daar niets meer, en Ki Chang is een groot heer, die zijn recht eischt.

Alles is treurig nu.

Vannacht ja, toen was het mooi.

Oude Chiem Kou had wat opium gekregen, en hem ervan megedeeld.

Samen hebben ze gezogen, op hun matje, en alles vergeten.

Toen heeft hij ook zijn dorpje gezien in zijn mooie droomen.

Maar de oogen van zijn moeder waren niet rood ont-

stoken, doch stralend en vol blijden glans, omdat hij weer terug was, met veel geld en geschenken voor haar en de zusjes, en omdat hij zelf zoo rijk en voornaam leek in zijn nieuw zacht blauwe kleed, dat hem in hun oogen maakte tot een groot heer.

Vanmorgen was dat allemaal weer weg.

Yan Toek, de schrijver heeft hem nog eens den brief voorgelezen van zijn moeder, en daarin stond het nog net zoo, dat ze arm was, en bijna blind. En dat de landheer zoo wreed was, en steeds grooter deel van den oogst voor zich opeischte, en zelfs zijn mooie, jongste zusje meegenomen had met zich naar de stad.

Liem Chi staat droomverloren tegen de zuil.

De koude deert hem niet meer, hij is ver weg, onder de stralende zon van zijn geboorteland. En de knagende leegte van zijn maag voelt hij niet.

„Stakker! Wat zal die 't koud hebben,” zegt een meelijdend jong meisje, dat haastig uit den kleinen twoseater, diep in de warme bontjas gedoken, 't trottoir oversteekt, om zich naast haar verloofde, die nog even de motorkast onder een beschermende deken toedekt, naar binnen te reppen.

Ze drukt Liem Chi een dubbeltje in de magere hand.

Een vriendelijke grijns trekt over zijn gezicht.

„Tank you, tank you,” mompelt hij zangerig, en met gewoontegebaar licht hij 't deksel van de geblutste trommel op.

„Nee, laat maar,” wimpelt het meisje af.

De goudgegalonneerde portier helpt haar de draaideur door.

Even klinkt de muziek door tot op straat.

Liem Chi steekt het geldstukje behoedzaam weg.

Meer rijst vanavond.

Even blijft de glimlach nog in zijn holle gezicht.

Dan droomt hij weer verder, zijn hoofd dieper weggezakt in den kalen kraag van zijn gekregen colbertje.

Wie zal het hem kwalijk nemen, dat hij 's avonds verkleumd thuis gekomen met zijn schamele loon van luttele centen, net toereikend voor wat rijst en een randje spek, voor hem en ouden zieken Chiem Kou, heul en troost zoekt bij de vergetelheid brengende droomenpijp?

* * *

„De rijst en spekbrigade” gaat tweeden Kerstdagmorgen op stap door Katendrecht, om met bons voor de noodzakelijkste levensbehoefden den ergsten nood wat te verlichten. De oude man en zijn jonge helper zijn beiden moe. 't Is hier trap op, trap af, heel den morgen, in deze groote vale huizenblokken vol leed. Langs smalle kippeladdertjes, geholpen door vettige touwen, die neerhangen langs de klam-vochtige houten beschotten, zoeken ze hun weg naar de vlieringen, die nog weer in vier of meer hokjes verdeeld zijn, om woning te bieden aan de armsten der Chineezenkolonie, die hier dicht opeen hokken in de benauwde atmosfeer van ongeluchte vertrekjes, vlak onder de pannen.

Zoo komen ze ook bij Liem Chi, want een pienter Chineesje, die 't tweetal zag loopen langs de Veerlaan, heeft aangeboden met hen mee te gaan, en „veel, veel ziek men” te wijzen.

Hier heelemaal boven achter woont Chiem Kou.

„Heel oud, heel ziek, niet rijst, niet vuur. Chiem Kou oud man!” introduceert hij.

Behoedzaam kijkt hij eerst om 't slappe triplexdeurtje.

„Niet slapen!” stelt hij gerust.

Het moge dan waar zijn, dat Liem Chi en zijn oude

vriend niet sliepen, in ieder geval worden ze door het weldoende tweetal in „bed” verrast, de mat met de dunne dekens, waar ze zich heelemaal ingerold hebben. De slaap van den witten rook is zwaar en afmattend, en hier, zelfs onder deze havelooze dekens is tenminste nog eenige warmte.

Liem Chi schiet haastig zijn broek aan, die aan 't voeten-einde ligt, en lacht zijn beminlijksten lach.

Hij weet het, dit zijn „good men,” die hem niet met leege handen achterlaten.

Dan veegt hij haastig met een lap het denkbeeldige stof van den eenigen stoel, dien het hokje rijk is.

Met hoofsch gebaar noodt hij den oudsten van het tweetal tot zitten.

Onder zijn hoofdkussen uit toovert hij een pakje piraten te voorschijn, waaruit hij met gracieuw gastheer-manuaal presenteert, en het tweetal Hollanders kent te goed de Oostersche opvattingen om te weigeren. Dat zou een beleediging zijn, die zeer kwalijk genomen wordt.

Het zielige oude Chineesje, zijn droeve oogen, diep weggedoken in de zwarte kassen, als lichtjes in het loodgrauwe gezicht, blijft met een matten glimlach liggen in den hoek van het vertrekje, naast de kachel met den gebarsten pot, en de omgekeerde zeepkist met vuile emaille borden, die als tafel fungeert.

„Chiem Kou heel ziek,” licht Liem Chi verontschuldiging toe, nu de gids van zoeven zich bescheiden op de trap teruggetrokken heeft.

In het gebroken Engelsch lukt het gesprek zoo'n beetje.

Het voornaamste weet Liem Chi zelfs in het Nederlandsch wel duidelijk te maken. En hij krijgt zijn bonnetjes voor „rice and pork”. — die hij met een herhaald „tank you” en diepe buigingen incasseert.

Met zijn slanke smalle handen om den gebarsten pot van de kachel, demonstreert hij echter de onvolledigheid van deze gaven.

„No coal, no cook can!” („Geen kolen, dan ik niet koken kan”) en „Chiem Kou heel ziek, heel koud!”

„Nou dan zul je kolen hebben ook!” beslist meneer Bos. „Weet je nu, van wien je dit allemaal hebt? Van den Grooten Heer daarboven!”

Liem Chi knikt begrijpend, wijst naar de pannen met de uitstekende stroomdoppen, en vouwt zijn handen in bidgebaar.

Hij weet het heel goed. Hij heeft meer bezoek van de rijst en spekbrigade gehad.

„Kun je lezen?” vraagt meneer Bos, terwijl hij een kleurige Evangelie-uitgave in het Chineesch uit zijn zak opdiept.

Liem Chi schudt treurig het hoofd.

„No read! No!”

„Nou, dan heb ik hier wat voor je, een mooie plaat!”

Begeerig grijpt Liem Chi de felgekleurde voorstelling van den terugkeer van den verloren zoon, en volijverig loopt hij naar den schuinen beschootwand, waar een fantastische kleurenprent van een gevecht tusschen Chinezen en Japannezen hangt, die nu een punaise missen moet, en broederlijk naast den verloren zoon komt te hangen.

„Here! Mooi!” roept hij verheugd uit, op een afstand het resultaat bewonderend, terwijl het oude mannetje van het bed af zich wat probeert op te richten, om er ook wat van te zien.

„Listen, I will tell you,” („Luister, ik wil je wat vertellen,”) zegt meneer Bos. „This is the Lord, that gives you rice and pork,” („Dit is de Heer, die je rijst en spek

geeft,") wijzend op de patriarchale vaderfiguur. „And this is you and me, and he, all of us his sons, sinners, gone far away. But he is waiting for us, and receives us with joy. Yav understand?“ („En dit ben jij en ik, en wij allemaal, zijn zonen, zondaren, zijn ver weg gegaan. Maar Hij wacht op ons en ontvangt ons met vreugde. Begrijp je?“)

„Yes, yes,“ knikt Liem Chi, weer wijzend naar boven.

„Je moet vanavond naar de „Foek Yam Tong“ komen, je weet het wel, de blijde boodschap-zaal in de Delistraat, jij en al je vrienden. Daar is feest. En daar vertelt „Yesoepak,“ de evangelieman, veel méér; hoe je gelukkig kunt worden en rijk. Dat zal heel mooi zijn.

„Kom je ook?“

Liem Chi knikt zeer overtuigd. „Yes, yes, will come there. Foek Yam Tong, yes!“

Beleefd houdt hij de deur, die anders uit zichzelf weer dicht valt, open.

Behoedzaam daalt het tweetal het wankele kippetrapje af, langs de spijkers met hoeden en kleurige trommels.

„Mang mang han“ roept Liem Chi hen nog na. De beleefdheidsformule voor zeer gewaardeerde gasten. „Loop toch niet te snel. Verlaat mijn woning niet te spoedig!“ Beneden wacht het pientere Chineesje, de vrijwillige gids. Hij weet nog meer arme, zieke mannetjes. Nog meer adressen voor rijst en spek.

* * *

De Blijde boodschapszaal, met de Chineesche letters „Foek Yam Tong“ op de groote ruit, die weleer café-bezoekers uitzicht verleende, is feestelijk vol.

Er zijn velen gekomen — Pindachineesjes van de vlierin-

gen, stokers uit de boarding-houses die voor één avond hun ma-yong spel in den steek gelaten hebben, andere Chineezzen van de groote vaart, deels met hun vrouwen of vriendinnen, en allen zitten opgewekt om den grooten kerstboom met zijn vele lichtjes.

Het zaaltje ziet er feestelijk uit. Kinderen van de slöjdcursus, drukke halfbloedjes, die hier vanmiddag bijeen waren, hebben papieren guirlandes mogen spannen, en de wanden zijn versierd met de mooiste producten van hun zaag- en teekenwerk.

Op de tapkast, eenig overblijfsel van de vroegere Chineezenkroeg staan de witte kopjes veelbelovend gerijd. Yesoepak, de Evangelieman, of „Jezusoom“ zooals zijn Chineesche eertitel, letterlijk vertaald, luidt, is aan 't woord.

Moeizaam houdt hij zijn lang en degelijk voorbereide toespraak in het kantonneesch. Hij worstelt met de taal, maar ook met de moeilijkheid om voor Oostersche luisteraars het wonderlijk Kerstgebeuren begrijpelijk te maken.

Het verhaal van God, die Zijn eigen Zoon naar de aarde gezonden heeft, om onze schulden te betalen.

God, de almachtige, en Zijn Zoon, de groote boardingmasters, bij wie wij allen wonen, en diep, diep in de schuld staan; in Zijn rekeningboek staan lange lijsten van onze schulden, van iederen dag die wij oud zijn.

Want Hij is meester over alles. Alles hier op aarde is van Hem.

En nu het wonder! Een Boardingmaster die zelf, vrijwillig, omdat Hij ons lief heeft, een streep wil halen door al die onbetaalde rekeningen, en de bladzijden van onze schuld, uit Zijn groote boek wil scheuren!

Het beeld pakt de hoorders.

Dat kennen ze, de groote rekeningen bij de boardingmasters, nu ze soms jaren niet aangemonsterd komen, en steeds dieper in de schuld raken voor iederen dag rijst en logies. Een lijst zóólang, dat het heele voorschot van de maatschappij nog lang niet toereikend is, om die te voldoen.

Een boardingmaster, die vrijwillig die schuld kwijt scheldt, dat is een wonder, ja. Wat moet die ongekend goed zijn! Sommigen lachen flauwtjes. Ze willen beleefd blijven tegen Yesopak, maar dát kunnen ze toch moeilijk gelooven, dat zoo iemand bestaat.

Die Evangeliemans wil hun misschien een sprookje vertellen, om hen bezig te houden; kwaad bedoelt hij er niet mee, dat weten ze nu wel zoo langzamerhand.

Eerst wisten ze niet wat ze van hem denken moesten. Een man, die almaar vriendelijk tegen hen is, en toch niets van hen schijnt te willen hebben. Want hij heeft niets te koop. Geen pindakoekjes, geen rijst, geen kip, geen oude kleeren. Zelfs geen opium, want anders zou hij er nu, na die jaren dat hij hier is, toch eindelijk wel eens voorzichtig mee voor den dag gekomen zijn. Eerst wisten ze maar één oplossing. Een gevaarlijke, stille spion van de politie, die hen nagaat, en met vriendelijkheid hun vertrouwen wil winnen; maar dat gelooven ze nu allang niet meer. En hij doet veel goed. Hij helpt hen, leert hun de taal, geeft de armsten rijst en spek, en kolen zelfs.

Ze mogen hier altijd vrij binnenkomen, 't is hier warm, en 't kost niets.

Dan moet die man het toch wel goed met hen meenen!

Hij zegt, dat hij dien goeden Boardingmaster, den Heer hierboven, kent.

Het is te mooi om waar te zijn.

50

Maar ze luisteren, en degenen die lezen kunnen, nemen begeerig de Evangelieboekjes in hun eigen taal aan, waarin het allemaal geschreven staat.

Dat kunnen ze nalezen.

De anderen krijgen een kleurige plaat, die Yesopak hen uitlegt.

Uit den boom komen pakjes cigarettens te voorschijn, en als enkele dames de koppen warme chocolademelk rondgeven, stralen de slimme spleetoogjes.

Het verhaal is teruggeschoven, en op den achtergrond geraakt.

Misschien is Yesopak een dwaas, maar dan toch een goedge, die het wèl met hen meent.

Yesopak voelt hun gedachtengang aan, als hij hen uitlaat, en bij de deur allen de hand reikt ten afscheid, met het verzoek gauw weer eens hier binnen te loopen.

„Tank you, tank you,” mompelen ze, eer ze de Delistraat weer ingaan, in de richting van het danspaleis, de café's en de patates-frites salons, waar een andere vreugde degenen wacht die nog wat geld hebben.

Hij bidt een woordeloos gebed, om zegen op dit werk, dat hem soms zoo vruchteloos en verloren lijkt.

Zou er één zaadje in een toebereiden akker vallen?

De groote Boardingmaster in den hemel weet het!

51

KEESJES KERSTFEEST

D. MENKENS-VAN DEN SPIEGEL.

23 December.

Het sneeuwt. Het sneeuwt al uren lang. Nauwelijks nog had de eerste morgenschemering zich ontworsteld aan den greep van den nacht of ze begonnen te vallen, de groote witte vlokken. Thans, nu de korte dag in den avond verglijdt, vallen ze nóg. Licht suizelend zijn ze gedaald uit het donker omhoog, hebben de grauwe aarde herschapeu in een toovertuin.

Het is stil op het eenzame polderpad. Ieder, voor wien het niet noodig is buiten te zijn, blijft binnen, waar de huiselijke sfeer wordt verinnigd door het witte wonder daar buiten.

Toch — een kleine gedoken gestalte beweegt zich moeizaam voort, dicht langs de boomen, waar onder 't dikke dek de weg moet zijn.

Het is Keesje, de koopman. Een zeil op een dobberend roeiboortje lijkt hij, zooals hij daar gaat; een bootje, dat regelmatig overbuigt, links-rechts, links-rechts. Dat komt door de met wasdoek gedekte manden aan zijn armen, dat komt door zijn waggelenden gang. Loop ook maar eens gewoon, als onder elk van je schoenen een sneeuwklomp zit, groot en rond als een half Edammer kaasje!

Keesje praat in zichzelf. Dat doet hij vaak. Dat heeft hem den naam van „gekke Keesje” gegeven. Maar gek is Keesje niet. 't Is enkel, dat Keesje zoo zelden iemand treft, die naar hem luistert. Daarom luistert hij naar zichzelf, als hij lust heeft in praten.

59

„Aige schuld,” zegt hij; „'k had thuis motte blaive. 'k Had na de buvrouw motte luisteren. Ze zee nog, Kees zee ze, d'r komp een dik pak. Die paar cente, die je verdient, verlies je an je laif. Gelaik had ze. Maar wie kon nou denke, dat et zoo errig wier? 't Leek maar zoo'n los sneuweraitje, zoo hillegaar zonder wind. Je docht toch zeker, dat et gauw ophouwe zou? En die paar cente, net of een mensch ze niet noodig hait. Je kan toch niet van de wind leve? 't Is tòch teugeswoordig allegaar narig-gaid. Een bokkumpie koope de mensche nie meer en de Sunderklaas was dut jaar ok niks. Net een paar ouwe klantjes, die nog eens een half pondje kochte, maar de rest, ho maar. Appelesiene zoo teuge Korsemus, dat is altaid nog et beste. Maar vandaag is et toch ok niet veul geweest. Net wat de buvrouw zait; een paar cente en daar loop je dan de hille dag voor in de sneuw met je rimmetiekbeene.”

Tjoep! Een zachte plof en het bootje schijnt gezonken.

„Oche noche toe,” jammert Keesje, „oche noche toe, me appelesientjes.”

Ja, ze zijn weggerold, de kleurige appels; de eene mand ligt aan den slootkant, de andere hangt nog half aan Keesjes arm, maar in zijn pogen om overeind te komen, gooit hij zelf die om.

Overeind komen, ja, dat moet hij. 't Wordt al donker en hij is nog wel een uur van huis af. Opstaan moet hij, de appels weer in de mand doen. Dan gauw op huis aan. Bij Akers wou hij nog aan en bij Bosman en — o, nog bij veel meer, maar dat doet hij niet, nee vast niet; hij gaat naar huis, regelrecht naar huis. Als hij eerst maar weer stáát.

Stáán, wie kàn staan op schoenen als die van Keesje? Een oud rheumatieklijdertje zeker niet. Keesje probeert

60

en probeert — maar verder dan op zijn knieën brengt hij het niet, hoe hij zich ook inspant.

„Dan maar wachte, tot er iemand ankomt,” besluit hij. Op zijn knieën kan hij wel bij de manden komen en de sinaasappels er weer indoen. Ja, met groote moeite vindt hij er een paar. Zoo, hier heeft hij de eene mand weer. Daar moeten ze maar in, al hooren ze eigenlijk in de andere. Dat zal hij thuis wel uitzoeken. Nou probeeren aan den slootkant te komen. Och, maar hij zakt zoo diep, zoo diep. . . .

Ineens — stemmen! Even licht blijheid in de troebele oogjes, maar dan duikt het manneke dieper nog in elkaar. Dat zijn kinderstemmen!

„Schooljongens,” mompelt hij. Groote angst overweldigt hem. Schooljongens, dat zijn z'n kwelgeesten, schooljongens sarren en schelden hem vaak. Als ze hem nu vinden, zóó. . . .

Ze zijn nog een eind weg. Het geluid draagt vèr in deze stilte. Misschien komt er ook wel iemand van den anderen kant, o, als dat maar gebeurt, als hij maar weer staat, eer die rakkers van kinderen hem hebben ontdekt.

Sterker worden de kinderklanken, vroolijk schallen hun stemmen, blij zijn ze met de vakantie, die vanmiddag begon, met het „vroegertje,” dat meester gaf, met het Kerstfeest, dat komen gaat en met de sneeuw, ja vooral met de sneeuw. In wilden jool, glijdend, buiteland, sneeuwballend, gaat het op huis aan.

„As ie me nou, kaik daar 's!”

Keesje, zich ontdekt wetend, doet een laatste wanhopige poging om overeind te komen, valt, rolt om en om tusschen de aanstormende kinderen.

„Keessie, oud beessie — gekke Kees — Keessie, heb ie

nog een hallef pondje Sunderklaas — nee, sinaasappels, jongens, hier lait er een, nog een. . . .”

„Ape, beeste, dieve, varrekes,” jammert het stumperdje. Buiten zichzelf raakt hij van wilde drift, maakt de malste buitelingen, lijkt meer op een gesard dier dan op een mensch.

„Ik zal het zegge, ik ook,” gillen een paar kleine jongens. „'t Mag niet, toe, schai nou uit.”

„O, de zoete broertjes lusten geen appeltje, hè? Fain zain ze,” en een groote jongen knauwt in een sinaasappel, schil en vrucht vleesch gelijk uitscheurend.

Een meisje krijgt ook meelij, waagt een kreet van protest. . . . 't Helpt iets, maar méér baat de vlucht der twee kleine jongens. Met de klompjes onder den arm hollen de tweelingen, Joost en Jaap Bakker, door de mulle sneeuw. Ginds is hun huis, daar is moeder, die misschien helpen zal. Aart, hun groote broer, zet het eveneens op een loopen, wil niet, dat die twee „klikkers” het eerst thuis zijn; ook de anderen vinden het veiliger nu maar op huis aan te gaan. Ze moeten langs het huis van Bakker en vrouw Bakker is niet mis, als ze een afstraffing noodig vindt.

Keesje blijft alleen met het meisje.

„Kom,” zegt ze, „sta op.”

„Ik ken niet,” jammert het mannetje. „Me schoenen zitte met sneeuwklasse.”

„Heb ie geen mes?”

Ja, dat heeft Keesje wel. Nou, dan weet het meisje raad. Ze snijdt en ze hakt de kluiten er af. Nou kàn Keesje wel opstaan, o ja, best.

„Ga nou maar gauw,” raadt zijn beschermengel. „En als je schoenen weer zoo worden, trek ze dan een voor een uit en maak ze schoon. Kijk, hier zijn je manden.”

Ze raapt nog enkele van de weggerolde appels op, maar — het wordt al zoo donker. Langer blijven durft ze niet. „Nou dà-àg,” zegt ze nog en wèg is ze. Keesje gaat heen in andere richting. Hij kijkt niet meer om, naar wat hij verloren heeft. Keesje wil naar hùis. O, die beenen doen hem zoo'n pijn. Als hij eerst maar bij zijn warme kachel is, als hij maar weg is uit die sneeuw en die kou en die ellende.

24 December.

Een zwart sleetje glijdt over den witten weg. Op dat sleetje staat een mand, een mand met wat sinaasappels. Achter de slee loopt Joost Bakker en er vóór, met het trektouw over den schouder, loopt Jaap. Ze zijn op weg naar het dorp, ze gaan naar Keesje. Ze hadden thuis verteld van het ongeval en ook, hoe er stellig nog een heeleboel sinaasappels in de sneeuw lagen. Hun huis is niet ver van de plaats, waar Keesje viel, en met hun meelijwekkend verhaal hadden ze vader bewogen om 's avonds, toen de maan scheen, te gaan zoeken naar de verloren vruchten. Groot was de oogst niet geweest en moeder had de appels een koud bad moeten geven, om ze ontdooid te krijgen, maar in elk geval — nóu gaan de jongens naar Keesje. Ze weten best, waar hij woont, o ja! Ze gaan al bijna een jaar in het dorp naar school en dat is lang genoeg, om er alle menschen te kennen en alle huizen te weten. Mooi weer is het nu. Een heldere lucht, een lekker zonnetje en fijn glad dat de weg is — reusachtig! Straks als ze teruggaan, zal het leuk zijn. De een op de slee en de ander glijdend er vóór. Nú glijden ze niet! Nu loopen

ze voorzichtig. Verbeeld je, dat de sinaasappels eens weer in de sneeuw terecht kwamen. Nee nee, dát mag niet. Keesje woont vooraan in het dorp. Kijk, ze zijn er al. In dit rijtje woont hij; het tweede raam is van hèn. Ze moeten dus aan den achterkant de tweede deur hebben. De deur is dicht, maar dat hindert niet. Je licht de klink op en je roept: „vollek!” Dan komt er wel iemand. Inderdaad, er komt iemand. Maar het is Keesje niet. Het is een vrouw. Ze zegt: „Wat moeten jullie?” Jaap is wat verlegen, maar Joost niet. Joost zegt: „We komme de sinaasappels brenge. Keessie heb ze verlore in de sneeuw en toen heb me vader ze gevonde.” „Nee maar,” zegt de vrouw, „nee maar!” „'t Is echt waar,” zegt Joost. „Kijk maar,” zegt Jaap. De vrouw neemt het mandje van de slee en zegt dat de jongens maar even mee moeten gaan. Ze volgen haar en komen door een portaalje in de kamer, waar Kees zit. Hij zit dicht bij de kachel, met de voeten op een warme stoof. Jaap en Joost kijken elkaar aan. Wat moeten ze nu? De vrouw zegt: „Kaik eens, Kees, die sinaasappels heb ie gistere verlore. De jongens d'r vader heb ze gevonde.” „Maar — maar,” zegt Keesje, „hoe kan dat nou!” „O,” vertelt Joost, „we zeeën het an vader, dat je gevallen was en dat de sinaasappels gevallen waren en toen heb vader ze opgezocht.” „'t Benne beste jongens,” zegt de vrouw, „ze lusten vast wel graag zoo'n lekkere sinaasappel.” Jaap knikt van ja, maar Joost zegt: „Nee, dat hoeft niet. Verkoop ze maar.” „Och,” zucht Keesje, „ik ken nou hillegaar de deur nie uit. Ik kèn niks verkoope. Ik had al zoo'n rimmetiek en

nou gisteren met die sneeuw . . . Nou ken ik hillegaar niet meer loope."

„Waar zit die rimmetiek?" vraagt Joost.

Keesje gaat vertellen. O, hij heeft zooveel pijn. In zijn beenen en in zijn rug en in zijn armen . . .

De vrouw zegt: „Blaive jullie maar een bietje bai em. Dat heb tie graag. Ik mot nou weer weg."

„Waarom gaat ze weg?" vraagt Joost.

„Omdat ze mot werreke," vertelt Keesje. „Ze heb me huissie schoongemaakt en nou gaat ze d'r aige huissie doen."

„Komt ze nou heelemaal niet meer terug?" vraagt Jaap.

„Ja, as ze me ete komp brenge."

„Ben u anders altheid alleen?"

„Ja," antwoordt Keesje.

Dat vinden de jongens erg. Heelemaal alleen en dan met zooveel pijn . . .

„Ik hoop maar, dat je gauw weer beter wordt," zegt Joost. „Dan kan je weer gaan venten, hè?"

„Dat zel wel een hil taidjie na Korsemus worre," zucht Keesje. „Me beene benne veuls te staif. Ik kèn niet loope. Och, 't spijt me bar, dat doet het. Met Korsemus hebbe de mensche nog wel eens graag een appelesientje in huis. Ik had vandaag vast een goed zootje kenne verkoope, en nou verdien ik niks en nou heb ik nog die schaaï van gisteren ok."

De jongens weten niet, wat schaaï is, maar wat het is, niets te verdienen, weten ze wel. Nou en of!

„Keesje," roept Jaap ineens, „ik weet wat. Je mot al je sinaasappels an de domenee verkoopen. We hebben tweeden Kerstdag Zondagsschoolfeest en dan kraigen we allemaal een sinaasappel. O en er zain zooveel kinderen — wel honderd."

Keesje schudt bedroefd het hoofd. Nee, dat is niets voor hem.

„Jô," zegt Joost, „hai kan ommers nie loopen? Kom, dan gaan wái!"

Zonder Keesje te groeten rennen ze weg. Ze hollen, ze glijden, ze vergeten zelfs, dat er nu een op de slee kan zitten. Jaap heeft het touw gegrepen en, vervaarlijke bochten beschrijvend, bonkt het vehikel achter hen aan. Ze hebben zoo'n haast, dat er zelfs geen tijd overblijft, om verlegen te worden en verlegenheid is toch niet bepaald overbodig, als je zoomaar naar den dominee gaat. Eerst als ze op de stoep staan en de bel luid galmend hun komst aankondigt, krijgen ze 't een beetje benauwd. Veel tijd hebben ze daar echter niet voor, want de bel is nog niet eens heelemaal in rust, als de deur open gaat. Een dienstmeisje vraagt: „Wêl?"

„Wij wouen den dominee wat vragen," zegt Joost.

„En wat wou je dan vragen, kleine baas?"

„Voor Keessie; of de dominee sinaasappels van hem wil koopen voor het Kerstfeest."

Het meisje begrijpt er niets van, maar gaat naar binnen, om de vreemde boodschap over te brengen. Als ze terugkomt, zegt ze: „Komen jullie maar eventjes mee."

Jaap schrikt er van, maakt een beweging of hij wegloopen wil, maar Joost duwt hem de stoep op. „Klommen uit en pet af," commandeert hij.

Evenwel, als de kamerdeur opengaat, krijgt hij het zelf ook een beetje te kwaad. Daar zitten zooveel menschen. Dominee en mevrouw en de juffrouw, die Zondagsschool houdt en twee groote meisjes en twee groote jongens. . . . De kereltjes hebben eerst wel wat aanmoediging noodig, maar dan ook komt in geuren en kleuren het heele verhaal.

... "En hai heb zoo'n erge ziekte en dat heet rimmestiek en nou kan die nie loopen en nou verdient ie niks en enne as u nou de sinaasappels koopt..." zoo eindigt het.

„Ja,” zegt dominee, „dat is een moeilijk geval. Ik heb de sinaasappels voor het feest al gekocht.”

Dat is je wat. Daar valt nu dat heele mooie plan in duigen.

„Jammer,” zegt Jaap en kijkt daarbij z'n Zondagsschooljuffrouw zóó verdrietig aan, dat deze meelij krijgt.

„Zouden we voor onszelf niet wat sinaasappels van dat Keesje kunnen koopen?” stelt ze voor.

„Dát is een idee,” antwoordt mevrouw. „En we vinden misschien nóg wel een paar klanten voor hem. 't Komt in orde, hoor jongens! Wij zullen er ons best voor doen, dat Keesje vandaag tòch verkoopt, al kan hij niet uitgaan.”

Wanneer de jongens weer dicht bij huis zijn, bedenken ze ineens, dat ze vergeten hebben, Keesje het resultaat van hun bezoek aan den dominee te gaan vertellen. Zullen ze dan vanmiddag nóg een keer naar het dorp gaan? Ja, als moeder het goedvindt, doen ze dat.

Moeder vindt het niet goed. Moeder vindt, dat haar zoons „weergaas pertaal” zijn, om zoo maar naar den dominee te gaan. En nou nóg eens naar het dorp? Dan konden ze het wel in d'r hoofd halen den burgemeester met een bezoek te vereeren. Zij, met d'r Keessie. . . .

25 December.

Het feest van gróóte blijdschap. Wáár die blijdschap wezen mag, in Keesjes huisje woont ze niet. In Keesjes huisje woont het verdriet.

Wat heb je nou aan de Kerstdagen, als je in huis moet zitten en als je daar zit, zoo heel alleen? Op andere dagen kwam de buurvrouw tenminste nog eens een praatje maken, maar vandaag zoekt ze natuurlijk de gezelligheid in eigen huis.

Gisteren, toen is het een mooie dag geweest, een dag, die moed gaf voor vandaag. 's Morgens waren die aardige kereltjes er geweest, en 's middags — Keesje begreep er niets van — 's middags waren er telkens menschen om sinaasappels gekomen. Hij had er zéker zooveel verkocht, als het geval zou zijn geweest, wanneer hij zelf op pad had kunnen gaan. Buurvrouw had maar werk gehad, dat ze de klanten hielp. Ja, en wélke klanten. Díenstmeisjes waren er in zijn huisje geweest, dienstmeisjes uit de groote huizen van dominee, meester, dokter, notaris, burgemeester zelfs. Keesjes sinaasappels waren in die huizen nooit nog gekomen. Keesje telde zijn klanten onder de kleine luiden, die met vier of hoogstens zes stuks gelijk kochten. Die dienstmeisjes echter hadden er om twintig gevraagd of dat zoo niets was, ja één had er zelfs dertig meegenomen.

„Man, man,” had buurvrouw gezegd, „wat ben je een geluksvogel. Je zel zien, morrege ben je beter, puur van blaiiggaid.”

Keesje had de goede voorspelling geloofd. Hij had rustig geslapen en bij het ontwaken voelde hij de pijn veel minder. Ja, de pijn wàs minder, maar de stijfheid scheen nog erger geworden. Er was geen denken aan, dat hij de deur uit zou kunnen.

Toen vanmorgen de kerkklokken luidden, zijn Keesjes oogen vochtig geworden. Toen heeft zijn bibberstemmetje gestameld: „Korsemus en dàn nog geeneens na de kerk! Dát is nog nooit gebeurd.”

Keesje heeft al veel Kerstfeesten beleefd, alle in ditzelfde huisje, waarin hij geboren werd. Hij heeft ze gevierd, weinige malen met beide zijn ouders, vele malen met moeder samen en nog vaker geheel alleen, maar altijd heeft hij naar de kerk kunnen gaan. Dat hoorde zoo. Bleef hij op Zondag ook al eens thuis, op Kerstmis en Oude-jaar zou hij het nooit doen. Evenmin als op Goede Vrijdag en Paschen. Niet dat op zulke dagen de preeken hem meer boeiden dan anders, och nee, de preeken boeiden hem feitelijk nooit. Luisteren deed hij niet bijzonder en begrijpen nog minder, de woorden waren hem weinig meer dan klanken, maar dan in elk geval aangename, vertrouwde klanken. Nooit nog waren die klanken Keesje zoo dierbaar geweest als thans, nu hij ze missen moet.

Keesje zit met zijn rug naar het raam. Hij wil ze niet zien, al die menschen, die wèl kunnen loopen, 't zou zijn verdriet nog maar vergrooten. Gelukkig, dat het vroeg donker is. Zou buurvrouw haast nog niet komen, om de luiken dicht te doen? Och nee, 't is pas half vier.

Maar — wat is dat? Wordt er geklopt? Aan zijn deur? 't Zullen toch geen kwajongens zijn? Was de deur maar op slot!

Hoor nou, gestommel in het achterhuis. Keesje wil opstaan, maar de angst maakt zijn beenen nog machtelooser. In het portaal zijn ze nu, ze kloppen op de kamerdeur . . .

Keesje geeft geen geluid.

„Mogen we binnenkomen?” vraagt een vriendelijke vrouwenstem.

„Ja,” bibbert Keesje.

Dan gaat de deur open. O, dat zijn die twee aardige jongens van gisteren en dat is mevrouw van den dominee — en de dochters — en de zoons.

Keesje vergeet hun groet te beantwoorden, staart het gezelschap aan, met oogen, groot van verwondering.

„Ben je van ons geschrokken, Kees?” vraagt mevrouw.

„Zulke inbrekers ook, hè? Maar je vindt het toch wel goed, dat we je een uurtje gezelschap komen houden?”

„Bestig mevrouw, dank je wel. Maar d'r benne geen stoele genog. As ie buvrouw effies roepe wil . . .”

„Dan wordt je kamer nog voller. Nee hoor Kees, dat doen we niet. We hoeven ook niet allemaal te zitten.”

„Nou, ik tenminste vast niet,” zegt Joost.

„Ik ook niet,” eechoot Jaap.

„Vertellen jullie maar eens wat we komen doen,” zegt mevrouw.

„We komen Kerstfeest bij je maken,” vertelt Joost.

„De meneeren hebben ons op de fiets gehaald en ze brengen ons ook weer thuis,” zegt Jaap, wijzend op de domineeszoons.

„Maar zoover zijn we nog niet,” zegt de oudste, terwijl de ander begint, een der meegebrachte pakken los te maken. „We zullen van jouw kamer een feestzaal maken ouwe baas,” zegt hij.

Een feestzaal wordt het armelijk kamertje. Dennegroen, hulst, helroode tulpjes, door vaardige handen smaakvol geschikt, tooien weldra wanden, tafel, alles, wat getooid worden kàn.

„Maar — maar,” mompelt Keesje, „maar — maar!”

„Hoe vindt je het, Keessie?” vragen Jaap en Joost om beurten.

„Maar — maar,” is alles, wat Keesje te zeggen weet. Voor iets zóó moois vindt hij geen woorden. En wat er verder voor zijn verbaasde blikken wordt uitgestald . . . Een groot stuk spek, een dikke worst, kleurige appels,

goudgele bananen, zachte peren, een pak tabak, krentebrood, gebak . . .

Bij zoo'n rijkdom verstomt zelfs Keesjes „maar — maar.” Toch, als mevrouw hem vraagt: „Wat zeg je daar nou van, Kees?” móet hij wel spreken. Even slikt hij, even strijkt een tongpuntje langs de dorre lippen, dan antwoordt hij: „'t Laikent wel féést.”

„Het is feest, Kees,” zegt mevrouw. Ze zet zich tegenover hem. Ook de anderen zoeken een plekje, waar ze staan of zitten kunnen.

Mevrouw herhaalt: „Ja, het is feest, Kees, dat weet je toch wel?”

„'t Is Korsemus,” antwoordt Keesje, „maar nou ken ik hillegaar niet na de kerk. Dat is me nog nooit eerder overkomme.”

„En toch is het feest, Kees, ook voor jou, het is feest, omdat de Heere Jezus is gekomen. Je kent toch die mooie geschiedenis wel? Je weet toch wel van het Kindje, dat in Bethlehems stal werd geboren, je weet toch wel, hoe de engelen zongen en welke boodschap ze aan de herders brachten?”

„Ja, ja, dat weet ik wel. 'k Ben vroeger op het Zondaschool geweest en daar zong me van de engele „Eere zij God” enne en ok van de herders en me leerde tekste en die moche me opzegge, zoo maar in de kerk as et feest was . . .”

Keesjes oogen verhelderen, als hij vertelt van vroeger, toen hij een kind was, aan andere kinderen gelijk, een kind, dat in de poort van het leven een blijde toekomst verwacht. Het is of ze niet bestonden, de lange jaren van kommer en verdriet, het is of het pas gisteren gevierd werd, dat Zondagsschoolfeest van zijn jeugd.

Niemand stoort hem, ieder luistert en het zijn alleen de

twee kleine jongens, wien de tragiek het hart niet roert. Als Keesje eindelijk zwijgt, zegt mevrouw: „En Kees, eigenlijk is nu het feest nog veel grooter voor je dan toen je kind was. Toen was daar nog dat heele lange leven, dat je door moest, eer het oogenblik zou komen, dat de Heiland je halen kwam, om voor altijd bij Hem te zijn.” Keesje schrikt daar een beetje van. Mevrouw merkt het, maar kalm gaat ze voort: „Ja Kees, dat is toch maar het allerheerlijkste, dat de Heere uit den hemel als een klein kindje op aarde wou komen voor ons. Als het enkel voor andere menschen was, o wat zou dat erg zijn. Neen, het is niet enkel voor anderen, het is ook voor jóu. Dat geloof je toch wel, hè?”

„Ikke — ik weet niet.”

„Nou, wat zeiden dan de engelen? Ze verkondigden gróóte blijdschap, die al den volke wezen zou. Al den volke, Kees, daar hoor jij ook bij. Ook voor jou verliet de Heiland Zijn hemel. Hij wist, dat je eenmaal geboren zou worden, dat je leven zou en ook zou moeten sterven. Hij wist, dat je nooit bij God in de zaligheid zou kunnen komen, als Hij je zonden niet droeg, als Hij je schuld niet betaalde. Hij hééft dat gedaan, toen Hij stierf aan het kruis. Hij heeft jou zoo heel lief, Kees.”

„Main?”

„Ja zeker, jóu! Wist je dat niet?”

Keesje schudt ontkennend het hoofd. De boodschap, die, zij het in andere woorden, hem zoo lang al was gebracht, had hij nooit nog begrepen.

Mevrouw gaat spreken, eenvoudig als tot een kind, over het groote wonder, dat er zaligheid is voor een armen mensch; dat er vergeving is van het bedreven kwaad; dat de Vader met open armen wacht op allen, die het willen aannemen, dat Zijn Zoon voor zondaren is gestorven, —

op allen, die den Heiland liefhebben en gelooven, enkel maar gelooven, dat het ook voor hèn is.

Mevrouws stem stokt wel even, als ze over dat gelooven spreekt. Het is zoo'n moeilijk punt, vindt ze, vooral ten opzichte van een ietwat simpel mannetje, als Keesje is. Gelooven kan tenslotte niemand uit zichzelf en...

„Nou maar, ik geloof et,” valt Keesje eensklaps in, als ze enkele seconden, zoekend naar de juiste woorden, zwijgend vóór zich ziet. Ja hoor, ik geloof et. As et toch zellef in de Baibel staat? Maar — maar, ok voor main, dat onze lieve Heer geboren is?”

Mevrouws stem is verre van vast, als ze antwoordt: „Ja Keesje, het staat er. De Heere Jezus heeft het Zelf gezegd, dat Hij gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, en dat een ieder, dus jij ook, die in Hem gelooft, eeuwig bij Hem leven zal.”

Keesje luistert maar half naar de mooie Kerstliederen, die even later weerklinken, Keesje zit daar met gevouwen handen en oogen die stralen van eeuwigheidslicht.

„Ok voor main,” stamelt hij soms midden in een vers.

Als een uur later de klokken den avonddienst inluiden is het geen verdrietig Keesje, dat ze beluistert. Keesje gelooft niet, dat hij ooit meer verdrietig zal kunnen zijn. Als je toch weet, dat zoiets heerlijk is je wacht, waar zou je dan nog om treuren?

Feest is het in Keesjes huis, feest is het in Keesjes hart.

En hoog boven de donkere wereld, waar de lichte hemel zich welft, woont Keesjes Heiland, die troont aan 's Vaders rechterhand en Die nooit loslaat, wat Hij eenmaal greep.

WAAROM ANS GEEN KERSTFEEST KON VIEREN

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ

Er was spanning in de klas.

Meester werd weggeroepen; voor een oogenblik, naar hij meende.

Hij had vermaand: „Jullie werken natuurlijk rustig door. Als je wat te vragen hebt, stel je het uit, tot ik terug kom.”

En hij had tegen Mijntje Verhoef gezegd, dat ze opletten moest en opschrijven, wie niet nalaten kon toch te praten. „Ik verwacht een leeg blaadje te zien, als ik terug kom,” had hij er ten overvloede nog bijgevoegd.

Nu zat Mijntje op de zitting van de voorste bank, met haar gezicht naar de klas, inplaats van met haar rug.

Ze vond het gewichtig.

Vroeger kreeg Ans Vermaas dit postje, als meester eens even weg moest.

Maar Ans zat nu op h  r plaats, bijna achteraan. En zij op de plaats van Ans, vlak bij den meester. Omdat ze zooveel praatte. Nou ja, 't zat er toch fijn. En Ans mocht nu lekker niet opteekenen.

Het kwam niet bij Mijntje op, dat meester juist haar dit werk had opgedragen, omdat hij overlegde: dat is alvast   n babbekous, die haar mond houdt.

In 't begin was het stil.

Mijntje voelde zich gewichtig en verbeeldde zich graag, dat het zoo ordelijk was, omdat zij zoo goed oplette. Als meester-zelf er was, hoorde je soms nog m  er geschuifel dan nu.

Maar een beetje saai was het ook. Meester zei dat wel van een schoon blaadje, maar 't zou toch ook best leuk zijn, er een paar namen op te schrijven. Dan had ze er eer van, dat ze hier zat!

Meester bleef lang weg.

Mijntje dacht aan haar eigen werk: vijf sommen, die ze af moesten hebben, als de tijd van rekenen om was. Zij had er nog maar drie, toen ze op deze post gezet werd. Hoe moest het, als ze straks geen tijd meer had, om de andere twee te maken? Kreeg ze dan toch een tien, als die drie goed waren? Of maar een zes? Dat zou gemeen zijn! Nee, dat zou meester niet doen.

Er kwam wat geschuifel. Een voet gleed hard van de voetenplank; was het per ongeluk of met opzet? Mijntje kon niet zien, wie het deed. Wel zag ze een paar jongens stiekem lachen, maar dat was geen praten. Jaap Vleugels was er ook bij. Als ze Jaaps naam opschreef, zou hij haar den een of anderen keer opwachten, wanneer ze naar school ging. Hij woonde nog verder weg dan zij; een eind-ver waren er geen andere kinderen dan hij en zij. Nee, ze was bang voor Jaap. Ze hoopte maar, dat hij niet echt wat zeggen ging.

Achteraan deed er iemand: „Sst....!” Het werd even stil. Kwam de meester er aan?

Toen begrepen ze, dat ze voor den gek werden gehouden. Er was weer gestommel. Iemand zei: „Au!” Het klonk onderdrukt, maar het was toch te hooren.

Mijntje kreeg een kleur. Nog stond er niemand op haar lijstje, want ze wist niet, wie dat riep en wie er stommelde. Het ging zoo geheimzinnig. Maar stil was het niet. Als meester nu terug kwam zou hij denken, dat ze slecht opgelet had.

Toen zag ze, dat Gonnie de Waal iets zei tegen Ans

Vermaas. En Ans zei iets terug. Ze hoorde niet wat, het waren ook maar een paar woorden. Het was eigenlijk niet echt praten, want Ans werkte alweer door. Maar haar lippen hadden bewogen, dus....

Mijntje schreef ze allebei op. Gonnie en Ans. Maar den naam van Ans zette ze bovenaan. Toen leek het net, of zij begonnen was. Want Mijntje was soms erg jaloersch op Ans. Ze konden allebei goed leeren, maar de cijfers van Ans waren toch altijd nog een beetje hooger dan die van Mijntje. Misschien was Ans nog een klein beetje knapper. Doch meer waarschijnlijk was het, dat het kwam, omdat Ans altijd goed oplette en Mijntjes gedachten vaak met heel andere dingen bezig waren dan met de les. In elk geval had Ans altijd een hooger cijfer voor goed gedrag, want zij was er trotsch op, dat ze nooit een aanmerking of een afkeuring kreeg, en Mijntje, nu ja, Mijntje kon niet laten, om te praten. Thuis zei moeder wel eens: „Je bent net een gramfoonplaat, die afloopt.” Gonnie had gezien, dat Mijntje iets opschreef. Ze had begrepen, wat het was. Ze stootte Ans aan, maar die gaf haar een duw terug. Daarnet had ze ook al gezegd: „Hou je toch stil!” Want ze wilde niet gestoord worden. Bij de laatste som had ze zich vergist; ze merkte het, toen ze de proef maakte. Nu moest ze die overnieuw uitrekenen, en als meester eens terug kwam en de tijd om was, eer ze er mee klaar was! De sommen waren niet moeilijk. Ze kon best een tien halen. *Ze wilde een tien halen!*

Dat duwtje van Ans kwam net terecht tegen Gonnie's elleboog. Haar hand, waarin ze de nog natte pen hield, schoot uit. Er kwam een kras door de som. Nu was Gonnie kwaad op Ans. Want het leek net, of ze die som had doorgekrast, omdat die fout was. En ze was goed; ze wist het zeker.

Toen kwam de meester terug. Hij liep vlug, alsof hij het vervelend vond, dat hij zoolang was weg gebleven. Hij keek ook wat boos, alsof hij om niet zoo'n erg prettige reden was weggeroepen.

Een beetje kort zei hij tegen Mijntje: „Ga maar weer zitten.”

En tegen de klas: „Schriften dicht en aan den kant leggen. Taalschriften voor. Volgende les. Beginnen.”

Toen zag hij het papier in Mijntjes hand.

„Geef maar hier.”

Hij keek nog boozter, toen hij zag, dat er tòch een paar namen op stonden. Maar dat hij verwonderd was, toen hij zag, wie het waren, hoorde je aan zijn stem. „Ans Vermaas bovenaan! Dat had ik niet van jou gedacht, Ans, dat je niet rustig kunt doorwerken, als ik eens even weg moet. Van ieder ander zou ik dat eerder gedacht hebben, dan juist van jou.”

Ans schrok, toen ze haar naam hoorde noemen. Ze wilde al zeggen: „Maar ik heb niet gepraat.” Want dat was toch geen praten, als iemand naast je wat vroeg, en je zei dan: „Hou je toch stil!”

Maar toen zei meester dat andere er achter aan, en kneep Ans haar lippen stijf op elkaar en kreeg ze een vuurroode kleur. Maar ze zei niets. Want met *dat* er bij te zeggen, maakte meester haar te schande voor de heele klas. En daar was ze boos om. Ze was ook boos op Mijntje, omdat ze haar opschreef, want ze begreep best, dat die het wel prettig had gevonden dit te kunnen doen. En ze was boos op Gonnie, omdat die niet vertelde, hoe het gekomen was. Maar aan de kras in Gonnie's schrift dacht ze niet; misschien had ze die niet eens gezien.

Toen de klas weer rustig werkte, keek meester nog eens

naar het lijstje. Hij zag Gonnie's naam vlak onder dien van Ans. Hij wist, dat Gonnie wel eens hulp vroeg aan Ans, dat ze ook wel eens zei, als ze zelf een uitkomst had gevonden: „Is het zóó goed?” Hij begon te begrijpen, hoe het gekomen was, dat Ans praatte. Dat het misschien niet eens echt praten was geweest. Hijzelf zei in zoo'n geval: „Vraag het maar aan mij, Gonnie.” Maar dat kon Mijntje niet doen. Misschien had ze het ook wel aardig gevonden, Ans op te kunnen schrijven. Ans, die haast nooit straf kreeg!

Terwijl de klas werkte, haalde hij de rekenschriften op. Bij de bank van Gonnie en Ans bleef hij staan. Zacht zei hij tegen Ans: „Vertel eens, hoe het gekomen is.” Maar wanneer Ans boos was, werd ze ook koppig. Ze kneep de lippen op elkaar en gaf geen antwoord.

Gonnie haastte zich om te vertellen: „Er zit een kras op mijn schrift, maar dat is de schuld van Ans. Zij stootte tegen mijn arm.”

Meester vroeg nog eens: „Hoe kwam dat allemaal?”

En nog zei Ans niets.

Toen werd meester ook kwaad en zei: „Schrijf dan thuis maar vijf en twintig keer „Ik mag niet praten,” en laat je vader er zijn naam onder zetten.” Hoewel hij eerst van plan was geweest, geen straf te geven.

Gonnie moest het ook schrijven, maar kwam er met vijftien keer af.

„Omdat jij niet zoo koppig doet als je buurvrouw.”

Die tien regels meer of minder konden Ans niet schelen. Maar de schande, dat vader strafregels van haar moest onderteekenen! En het was alles Mijntjes schuld. Het was vals!

Ze bleef koppig zwijgen, maar ze had groote moeite, niet te gaan huilen.

En na schooltijd, op het plein, vloog ze Mijntje haast aan. „Valsche kat! Het is jouw schuld! Je weet best, dat Gonnie me wat vroeg en dat ik zei: „Hou je stil.” Maar je ben bang, dat ik weer nummer één zal zijn, als we rapporten krijgen. En nou hoop je, dat ik een slecht cijfer krijg voor gedrag. Je ben een jaloersch mispunt!” Mientje, de vriendin van Ans, zei: „Kom nou. Laat haar gaan.”

En Griet, met wie Mijntje het eerste eind naar huis liep, drong aan: „Kom nou, Mijn, laat haar razen. Ze heeft toch lekker straf, die zoete suikerpop.”

En omdat meester er aan kwam, lieten die twee zich meenemen.

Maar beiden hadden iets, dat ze niet gemakkelijk vergaten.

Mijntje zei tegen Griet, en later, toen ze alleen was, tegen zichzelf: „Ze heeft me geen jaloersch mispunt te noemen. Als ze toch praatte, moest ik haar toch zeker ook opteekenen.”

En Ans vond, dat zij wel driedubbel het recht had, om nooit weer goed te worden. Eerst die aantekening, en toen wat meester gezegd had, en nu nog, dat Griet haar uitschold voor „zoete suikerpop.” Ze wist wel, dat de anderen haar zóó noemden, of „standbeeld” tegen haar zeiden, als ze niet mee wilde doen met de één of andere streek, maar dan was ze er trotsch op. Nu was ze er kwaad om. En Mijntje was de schuld van alles. Op Mijntje werd ze nooit weer goed.

Nee, op Mijntje werd ze nooit weer goed! Toen ze thuis kwam, had ze nog geprobeerd onverschillig te zeggen: „Ik heb regels, en vader moet er zijn naam onder zetten.”

Maar moeder had zoo verwonderd gevraagd: „Regels? Jij? Kind, hoe komt dat nou zoo?” dat ze ineens was gaan huilen. Er was geen bedaren aan. Maar langzamerhand had moeder alles begrepen. Ze had alléén gezegd: „Kind, wees dan ook niet altijd zóó koppig. Dat wordt nog eens je ongeluk.”

En Ans had geweten, dat ze *dit* verwijt van moeder wel verdiend had.

Het leek toen alles een beetje minder erg.

Den volgenden morgen legde ze de regels op meesters lessenaar, en die was wel zoo verstandig, er verder niets van te zeggen. Kinderruzie — 't zou vanzelf wel uitserven.

Maar één ding was er, dat niet goed kwam. Mijntje en Ans waren wel nooit hevige vriendinnen geweest, doch nu ontweken ze elkaar beslist. Wanneer Mijntje in het ééne groepje meisjes meespeelde, was Ans bij het andere te vinden.

Bij Mijntje was het alléén: als zij kwaad wil blijven, moet ze het zelf weten.

Maar in het hartje van Ans zat nog altijd de gedachte: ik word nooit weer goed op haar.

's Avonds, een week later.

Ans lag in bed. Het was al wel een uur geleden, dat ze erin kroop. Maar ze kon niet slapen. Ze had te veel om aan te denken.

Zooals het vanmiddag geweest was op school!

Ze hadden hun rapporten gekregen. Ze had gauw even geneusd naar haar cijfer voor gedrag. Nee, meester had er niets afgetrokken. Hij had zeker al vergeten dat ze een keer regels moest schrijven. Misschien wist hij nu ook al wel, dat ze geen straf verdiend had, toen . . .

Ze was rechtop gaan zitten en had geluisterd naar wat de bovenmeester te zeggen had. Want die kwam altijd, om de rapporten uit te deelen. En dan gaf hij er een prijsje of een vermaning bij. Zij kreeg natuurlijk een prijsje. Mijntje ook. Maar Mijntje hoorde het niet, want zij was ziek. Meester vroeg, wie haar rapport bij haar brengen wilde. En Ans verbeelde zich, dat hij haar aankeek. Maar dat was zeker niet waar, want zij zou er expres heen moeten en Jaap Vleugels woonde vlak bij haar. De jongens riepen al: „Jaap natuurlijk.” En meester zei: „Ja, Jaap dan maar. Zal je er goed op passen?” En toen begon het mooiste deel van den middag, want meester ging vertellen.

Het mooiste?

Ja zeker. Het was immers een prachtig verhaal!

Maar het was net, of Ans het *niet* mooi had gevonden. Ze wilde er niet eens over praten, later. Toen Mientje er op den terugweg naar huis over begon, zei ze: „Hou je toch stil!” Net als dien anderen middag in school, toen Mijntje haar opgeschreven had.

Dien anderen middag!

Daardoor kwam het, dat ze niet over dat verhaal wilde napraten! Omdat ze aldoor aan dien anderen middag had moeten denken. Want meester vertelde van twee broers, die kwaad op mekaar waren. Vreeselijk kwaad. Ze wilden mekaar nooit meer zien of spreken. „En,” zei meester, „ze hadden geen moeder meer, die met hen praten kon, en dus bleef het verkeerd.” En toen was het al begonnen met Ans, want ze had er ineens aan moeten denken, dat moeder tegen haar zei: „Kind, wees dan ook niet altijd zoo koppig. Dat wordt nog eens je ongeluk.”

Die broers waren ook koppig.

Maar toen ze al oud waren geworden, heel oud al, kwam de oudste eens op een Kerstfeest van de Zondagsschool. Zijn kleinzontje had net zoo lang gevraagd tot grootvader mee ging. En toen kwam alles, wat hij vroeger thuis gehoord en geleerd had, weer boven. Toen wist hij ook, dat het heel boos en zondig was om kwaad op je eigen broer te blijven. Als God zoo met ons gedaan had, was Jezus nooit gekomen om onze zonden weg te nemen. Meester vertelde er nog veel meer bij, maar het eind was, dat die oudste broer naar den anderen broer toereisde, om alles weer goed te maken. Maar het was te laat, want die andere was juist gestorven. En de oudste broer had zoo'n vreeselijke spijt, want als hij er nu rustig over dacht, wist hij best, dat ze om een kleinigheid kwaad geworden waren. En dat ze beiden schuld hadden.

Ze kregen toen ieder een papiertje, waarop een tekst stond, dien ze in de vakantie moesten leeren. Ieder kind een anderen tekst. Dat papiertje lag op het tafeltje voor het bed van Ans. Maar ze was nog niet begonnen met leeren. Ze durfde niet. Ze behoefde ook eigenlijk den tekst niet te leeren, want ze kende hem bijna woordelijk toen ze hem één keer gelezen had. Het was geen moeilijke tekst. Het was ook geen onbekende tekst. Maar Ans vond hem moeilijk. Ze begreep ineens, dat meester gemerkt had, hoe ze nog altijd kwaad op mekaar waren, Mijntje en zij. En dat ze daarom die woorden leeren moest. „En dit is Zijn gebod, dat wij gelooven in den naam van Zijn Zoon Jezus Christus, en elkander liefhebben.”

Ze hadden toen ook nog mogen zingen:

„Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet.”

Maar ze had net een gevoel gehad, of ze schor was. En ze was niet eens verkouden.

Nu lag ze te denken aan vanmiddag, en aan dien anderen middag, een week geleden. Zou Mijntje ook een tekst moeten leeren, al was ze ziek? Zou ze erg ziek zijn? Als ze ook eens.... net als die jongste broer.... als ze eens....

Ans durfde niet verder denken. Ze durfde dat harde woord zelfs in haar gedachten niet noemen. Ze gooide zich om en om in bed. Ze was warm en ze was koud tegelijk.

Ze had dorst en durfde niet opstaan om te drinken. Want als ze het licht aanknipte, zou ze ook het papiertje met dien tekst zien liggen. En misschien zou moeder haar hooren en vragen, wat er was. En dan zou moeder zeggen.... ja, Ans wist wel, wat moeder zeggen zou. Maar zijzelf zei nog altijd koppig: Mijntje is begonnen. Het was valsch van haar om mij op te schrijven. De jongens maakten veel méér herrie. Zij moet maar het eerst bij mij komen, en dan, natuurlijk, dan wil ik ook wel weer goed zijn.

Eindelijk sliep ze toch in.

— Een fijne dag vandaag. —

Zóó dacht Ans, toen ze wakker werd. Want op den dag voor Kerstfeest mocht ze moeder helpen, de kamer te versieren. De kerstklok, die altijd in de opening tusschen de beide kamers hing, werd te voorschijn gehaald, maar ook de lantaarntjes en de kaarsjes. Ieder jaar maakte ze er iets nieuws bij: kaarsenhouders van garenklosjes, of nieuwe papieren lantaarntjes, als de oude niet mooi meer waren. Er stond van 't jaar een heel mooi model in het kinderkrantje; dat zou ze probeeren na te maken, terwijl

moeder met het huiswerk bezig was. Moeder dacht, dat ze nu wel groot genoeg was, om het zonder hulp klaar te kunnen krijgen.

Zeker, het zou een fijne dag worden. En er kwamen nog twee fijne Kerstdagen achteraan, en dan later oude- en nieuwjaarsdag....

Even was er de herinnering aan wat haar gisterenavond geplaagd had. Doch ze nam zich voor, daaraan nu niet meer te denken. Het was immers niet háár schuld! En ze wilde best weer goed zijn op Mijntje. 't Was niet eens noodig, dat Mijntje zei: „Ik deed valsch.” Want valsch? Was het eigenlijk wel valsch? Was het....

Ans sprong uit bed en begon zich haastig aan te kleeden. Nu ging ze er warempel alweer over piekeren. Ze zou maar gauw maken, dat ze beneden kwam, bij vader en moeder.

Het papiertje met den tekst legde ze zorgvuldig onder een doosje. Zoo kon het niet wegraken. Neen. En zoo zag ze het ook niet telkens. Dat het hierom was, omdat ze dien tekst liever zou vergeten, wilde ze voor zichzelf niet weten.

Werd het nu zoo'n fijne morgen, als ze gedacht had?

Ze wilde zichzelf wijsmaken van ja.

Maar ze wist best, dat het „neen” was.

Iets ontbrak.

Ze kon zich niet echt verheugen op het Kerstfeest.

Telkens begon ze, precies als andere jaren, onder het knippen en plakken Kerst-versjes te zingen. Maar ook telkens hield ze ermee op, voordat het versje uit was. Want dan waren er weer andere gedachten. Akelige gedachten. Als Mijntje eens echt erg ziek was! Als ze

eens niet beter werd! Als ze nooit meer zou kunnen zeggen: „Ik had je niet moeten opschrijven, toen?”

Ja maar, *moest* Mijn dat wel zeggen? Zij, Ans, had toch gepraat! Het kwam door Ginnie, zeker, en ze had niet echt willen praten, maar iets had ze gezegd. En dat had Mijntje gezien. En dus. . . .

Had ze maar dadelijk tegen den meester gezegd, hoe het gebeurd was. Moeder zei: „Wees toch niet altijd zoo koppig.” Was ze koppig geweest? Was ze nog koppig? Kom, 't was malligheid, over zoo'n kleinigheid aldoor te piekeren. Je was telkens kwade vrienden met iemand en je werd vanzelf weer goed!

Als het niet net Kerstfeest werd, dan. . . . ja dan. . . .

Maar het was Kerstfeest.

En meester had gezegd: „Als God zóó met ons gedaan had. . . . als Hij niet de eerste was geweest en ons vergeving had aangeboden, dan was de Heere Jezus nooit gekomen om onze zonden weg te nemen.”

Moest zij, Ans, nu de eerste zijn?

Gekheid. Misschien was Mijntje het heele geval al vergeten. Misschien zou ze het gek vinden, als Ans kwam zeggen: „Ik vergeef je.” Ja, maar moest ze *dat* zeggen, of iets anders? Neen, natuurlijk was het *dat*.

Moeder keek naar haar; moeder zag, dat ze stil zat met de schaar in haar handen. Ze vroeg: „Vlot het niet? Is het te moeilijk voor jou alleen?”

Ans zei haastig: „O nee, 't is niet moeilijk. Kijk maar.”

En ze liet het lantaarntje zien, dat klaar was.

Moeder wist: ze heeft iets, dat haar hindert. Ze begreep ook wel, wat het was. Zou ze er al over praten? Of had Ans haar koppigheid nog niet overwonnen?

Even wachten maar, of ze er zelf over begon.

's Avonds, toen het donkerde, stak moeder de schemer-

lamp bij het orgel aan. Ze speelde kerstversjes en Ans mocht zingen. Ook dit was iets van alle jaren.

Ans zong „Stille Nacht” en „In Bethlehems stal” en nog veel meer.

En eindelijk speelde moeder:

„Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet.”

„Want,” zei ze, „wanneer we Kerstfeest willen vieren, en we vergeten in ons eigen hart te kijken, of we wel werkelijk spijt hebben over onze zonden en wel werkelijk wenschen, dat God ons die zonden om Jezus' wil vergeeft, dan wordt het geen echt Kerstfeest. Ook niet, al hebben we het huis mooi gemaakt en misschien wel een kerstboom versierd.”

Ans probeerde ook dit te zingen. . . .

Ze kwam niet verder dan één regel. . . .

Toen snikte ze en toen gleden moeders handen van de toetsen en waren haar armen om de schreiende Ans heen, troostend en steunend.

Ans moest ineens weer denken aan wat meester zei: „Ze hadden geen moeder meer, die met hen praten kon.”

Zij had nog wel een moeder, gelukkig.

Toen vader van zijn werk kwam, werd Ans, warm ingepakt, door hem op de fiets meegenomen naar Mijntje. En daar zei Ans niet, zooals ze eerst gemeend had, dat ze zeggen zou: „Ik vergeef je.” Maar ze zei: „Ik was kwaad en koppig, en ik ben kwaad gebleven. En ik zei wel wat dien middag, dus je mocht me opschrijven. Zullen we weer goed op mekaar zijn?”

En Mijntje, die gelukkig alweer bijna beter was, zei op

haar beurt: „Het was wel een beetje vals van me, want ik zag best dat Ginnie begon. En ik zette jou bovenaan, omdat ik het leuk vond, dat je een standje zou krijgen. Maar ik heb het al tegen den meester gezegd, toen hij naar me kijken kwam en mijn rapport bracht.”

„Deed meester dat zelf?”

„Ja. Hij was bang, dat Jaap er niet goed op passen zou. 't Is een fijne meester, nou.”

Ans zei ook: „Nou.”

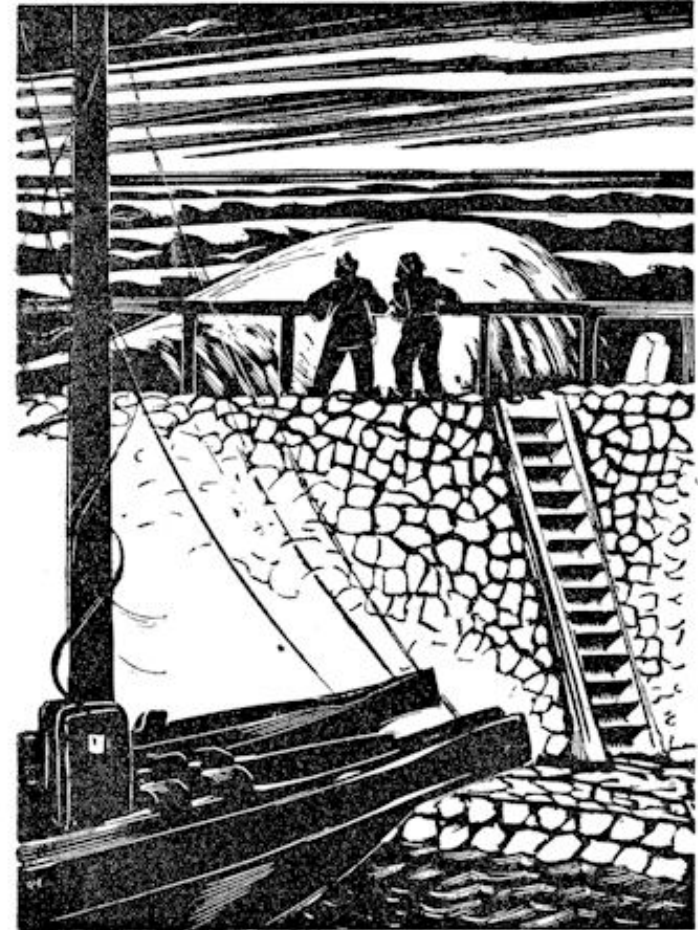
En ze lachte om Mijntje, die zei: „'k Had anders best gewild, dat Jaap de boodschap had moeten doen. Wat voor een gezicht zou hij getrokken hebben? Hij plaagt liever, dan dat hij iemand helpt.”

Ze kon nu weer lachen.

Ze kon ook weer zingen.

En toen ze, eer ze slapen ging, bad, was ook dat weer echt. Niet meer een gedachteloos opzeggen van een gebedje, omdat het zoo moest, en je anders niet durfde te gaan slapen.

En toen ze 's morgens wakker werd, kon ze echt van harte zeggen: „Fijn, Kerstfeest.” Want in haar hart was dankbaarheid, omdat ze wist, dat de Heere Jezus gekomen was om ook háár zonden weg te nemen.

KERSTFEEST IN PAPOEALAND

ALB. J. DE NEEF

In het aardige, kleine paaldorp Mantenboe, gelegen in een mooie vallei van Papoealand, wilde ik dit jaar de Kerstdagen doorbrengen. Ik wist, dat de Papoea's in het bergland mijn komst met groote blijdschap zouden begroeten en de eerstelingen daar mij met alle hartelijkheid zouden ontvangen. Die eenvoudige menschen hadden op zulke feestdagen ook behoefte aan gemeenschap en ik kòn nu gemakkelijk weg, *wilde* ook weg, omdat de ruime zendingswoning op onze post Seroei mij te ruim en te stil was geworden, nu mijn vrouw en kinderen mij waren vooruitgereisd naar Holland.

Andere jaren hadden we met de Papoesche Christenen heerlijke Kerstfeesten gevierd. Dan was onze woning het middelpunt geweest van de feestelijkheid.

Maar dit eerste Kerstfeest, dat ik zonder mijn gezin zou vieren... ik zag er tegen op en daarom stond mijn besluit vast, er op uit te trekken, ver het bergland in.

De toebereidselen voor den tocht waren spoedig gemaakt. Een paar van mijn huisjongens zouden meegaan en de bagage dragen. In de goeroewoning ¹⁾ te Mantenboe zou ik logeeren.

Een voetreis naar Mantenboe

Van mijn voetreis naar Mantenboe zou ik een beschrijving kunnen geven, die nieuwe stof bood voor het bekende

¹⁾ Goeroe — Inlandsche helper.

thema: „hoe warm het was en hoe ver.” Hoe geheel verschillend van de „donkere dagen voor Kerstmis” zijn de tropen-zonnige dagen in Papoealand! Voor de vele menschen in Holland, die Kerstmis vieren *zonder* Christus, die in „de stemming” moeten komen door allerlei uiterlijke dingen als daar zijn de gezelligheid van licht en haardvuur — warme spijzen en radiomuziek, kleurige etalages en drukte, ja, vooral veel drukte, zouden de stilte van de rimboe, de verlatenheid van een klein bergdorpje en de rust van een verscholen vallei al heel weinig medewerken om in de ware stemming te komen. Waar natuur en samenleving in Holland medewerken om dit feest niet te vergeten, daar werken zonnehitte en rust in Papoealand mede om den Hollander, die daar zijn pad gaat, volkomen in de war te brengen. „Is dit nu Decembermaand?” vraagt hij zich verbaasd af. Hij mist alles wat in zijn ver vaderland hem aan Kerstmis herinnert. Hij zou zeker niet tot feestvieren komen als hij het van uiterlijke dingen moest krijgen.

* * *

Reeds vroeg in den morgen, toen de zon nog maar net even boven het hooge plateau van den tafelberg van Seroei was komen uitkijken, stapte ik al door het vochtige alang-alanggras van de kustvlakte, genietend van het verre uitzicht op den diepblauwen oceaan. Hier en daar plekte tegen het blauw een zeiltje van een prauw als een fel roodbruin driehoekje. De hooge kokospalmen aan het strand blonken in den hellen schijn van de morgenzon. Mijn stevige schoenen waren doornat van den dauw en sopten bij iederen stap in de doordrenkte, sponzige graspollen. Nu had ik wel den schaduwrijken woudrand kunnen kiezen, maar de morgenzon is zoo heerlijk en

het uitzicht zoo wijd. Ik zou dien dag nog bladeren genoeg zien. De mildheid van een stralenden Papoeschen Decemberdag lag over ons eiland. Zoo'n zeldzaam mooie dag, zoo een met een effen hemel van 't glanzendste blauw en een koelen morgenwind die van de bergen daalt. Zoo'n dag, dat de zon gouden nevels maakt tusschen de boomen en schittersprankels van de druppels in het gras.

Aan den zoom van het oerwoud kleurden de bloemen van de kembang-sepatoe, de boenggoer en flamboijant. Rustig stapte ik verder, meer en meer woudtoe, want daar ergens tusschen de ricinusstruiken begon de weg naar het binnenland. Ver achter mij aan kwamen mijn jongens. Als twee reusachtige schildwachten stonden een paar broodboomen waar de weg naar binnen begon. Wacht, eerst een knuppel snijden! Zoo'n stevige stok was gemakkelijk en wellicht ook nuttig straks. Nu naar de bergen. De weg . . . ach, was het maar een weg geweest! Een smal, platgetreden voetpaadje voerde door stug struweel, dat steil opschoot en overal vol scherpe klitten stond. Aan beide zijden ricinusstruiken afgewisseld door stoelen verwilderde pisang en hier en daar een kokospalm. 't Was hier minder zonnig, maar niet minder warm — een temperatuur als in een bakkersoven. Wanneer mijn khakibroek zich door het ruige onkruid schuurde, werkten de klitten zich los van hun stoppelige stengels en bleven aan mijn putee's hangen. Dien rommel er af trekken zou een dagwerk zijn geweest. Mijn beenen groeiden bij iederen stap aan en werden dik als olifantspooten.

Na een kwartier wandelen bereikte ik het Papoeadorp, Seroei-Darat. Het gehucht was geheel verlaten. De menschen waren naar hun tuinen, waar de vrouwen hun

aardknollen rooiden of met den pootstok druk in de weer waren, terwijl de mannen rondsletterden in de buurt om met pijl en boog wat vleesch te krijgen als toespijs bij de sagobrij en zoete aardappelen. De poedelnaakte kinderen speelden en buitelden lustig rond om de tuinhutjes. Toen ik het gehucht gepasseerd was, daalde de weg al spoedig naar den rivierkant. Nu was het uit met de klitten en stoppels. Groene varens rezen tot meters hoog en een zwoele aardlucht steeg uit den vochtigen bodem. Thans kwam de knuppel te pas, want meer en meer zakten mijn laarzen in een vette modder en smakten met moeite los uit die taaie, kleverige massa. Hier was uitkijken naar slangen wel noodig, want de moerasachtige rivierstrooken zijn er vol van. Hoe meer ik de rivier naderde, hoe moeilijker het mij werd om over omgevallen boomstammen en gladde steenen een weg te banen. Weldra zat ik dan ook tot aan mijn hals onder het slijk. Dikke zweetdruppels dropen van mijn wangen en een winkelhaak in mijn broek gaf de plaats aan waar de lange dorens van een jongen sagopalm dat kleedingstuk hadden gescheurd. Maar reeds hoorde ik het klaterend-heldere gekabbel van de Marjadai-rivier die hier langs stroomt. Zittend op een losgewoelden rietpol, genoot ik weldra van het schilderachtige gezicht dat het heldere voort-huppelende rivierwater mij bood. Hier zou ik mijn jongens afwachten en dan langs de oevers mijn weg naar Mantenboe vervolgen. Toen ik een paar minuten gerust had, trok ik mijn bemodderde kleeren uit en dook, op een diepe plaats, in het koele nat. Wat was dat een verkwikking! Na zoo een poosje rondgescharreld te hebben tusschen de steenen van de rivierbedding, spoelde ik mijn kleeren uit en legde alles op een paar groote zonnewarme keien te drogen. Languit lag ik daar, omspoeld door de

klaterende golfjes, te staren naar het landschap. De hooge blauwe bergen baadden in zonneschijn. Een paar groote vlinders speelden krijgertje boven de rietpluimen en een koppel kroonduiven streek rustig neer in de vruchtrijke kroon van een wilden vijgeboom. En dat in het hartje van December! Zoo moet het paradijs geweest zijn, dacht ik, terwijl ik mijn sporthemd liet glijden over mijn blooten rug; alles is hier harmonie.

De komst van een groepje Papoea's deed mij haastig mijn toilet voltooien en riep mij weer uit mijn droomgepeins tot de werkelijkheid terug. Met een viertal binnenlanders die schijnbaar van een jacht terugkeerden, kwamen ook mijn jongens uit het woud te voorschijn. Al gauw zaten allen op de steenen rondom mij. De pijlen en lansen werden neergelegd en ook de draagtasschen, gevuld met jachtbuit. Een hartelijken groet moet men van Papoea's niet verwachten, dat is zoo hun gewoonte niet. Blij met de rustpauze, zetten ook mijn jongens hun bagageblikken aan den kant.

Met een pruimpje tabak, dat gretig werd aangenomen, zette ik de mannen wat op hun gemak. De jagers vertelden een en ander van hun jacht. Zij waren niet onvoldaan over den verkregen buit. Alleen een oude man staarde somber voor zich uit. Natuurlijk moest ik de geschoten dieren ook eens bewonderen. Het lekkerste boutje zou ongetwijfeld dat roodbruine buideldier opleveren. Het was een mannetjes-koeskoes dat wel zes kilo woog en dat nu stijf en koud door de doodelijke pijlwond, uit de draagtasch werd getrokken. De oogjes van het mooie dier blonken nog als karbonkels in het verstandige snuitje. De oortjes lagen in een wollige vacht verscholen en de lange staart, geheel onbehaard, had veel van een dunne bietekroot.

Dan waren er nog een paar klapperratten en een stekelige mierenegel. Alles bij elkaar een lekker gerecht op een Papoea-disch.

Het viel mij op, dat de oude baas niet erg op zijn gemak was. Hij was echt uit zijn humeur en zelfs voor het pruimje tabak, waarvoor de andere mannen mij dankten, kreeg ik nauwelijks een knik. Daarom wendde ik mij in het bijzonder tot dezen grijsaard en probeerde te ontdekken wat hem in den weg zat. Gemakkelijk ging dat niet, maar na een poosje kwam de aap uit de mouw. De oude man was teleurgesteld.

„Kijk, toean,” zei hij, met zachte, eentonige stem, „dat is nu al van de vorige volle maan af, dat ik tevergeefs er op uit ben geweest om aan een wensch van mijn vrouw te voldoen. Zij ligt bij het haardvuur in ons paalhuis en kan maar niet op de been komen. De karero¹⁾ is er bij geweest en ook deze wist geen raad. Haar beenen, die vroeger zoo buigzaam waren als jonge bamboe, zijn geheel stijf. Zij kan geen sago voor mij kloppen en ik moet zelf het brandhout sprokkelen. Dat is voor mij een schande. Nu heb ik wel eens naar een tweede vrouw omgekeken, maar dan moet ik een bruidsschat kunnen aanbieden — en ach, ik bezit niets dan mijn wapenen en jachtgerei. Mijn twee zonen trekken zich niets van hun ouden vader aan en hebben zelf hun gezin. Laatst hebben wij bezoek gehad van een groep jagers uit den Biakstam. Eén van die lieden gaf mij den raad om een jonge kangeroe te vangen en uit de achterpooten van dat dier de pezen te snijden en die boven het vuur te drogen. Als mijn vrouw dan die pezen samenvlecht en als snoer om de knieën draagt, zullen haar stijve beenen weer lenig worden. Ik ben er al zoo lang op uit en heb

¹⁾ karero — medicijnman of toovenaar.

menigmaal kangeroe's onder schot gehad, maar het schijnt wel of de fakniks¹⁾ mij tegenwerken, want telkens schieten mijn pijlen het doel voorbij. Nog vandaag zag ik een mooi kangeroe-wijfje rondspringen. Ik riep Mantabori, de schim van mijn overleden vader te hulp, maar ook dat hielp niet want het wild ontkwam even vlug als een zonnestraal. Men zal mij bovendien nog bespotten ook. Wat baat het of anderen gelukkiger zijn? Het is voor MIJN vrouw en dus moet ik zelf het dier bemachtigen, wil de krachtbron der pezen mij helpen."

Ik knoopte het verhaal van den ouden jager goed in mijn ooren. Hier op deze plaats en na zoo'n teleurstelling, zou het niet in goede aarde vallen, den man op zijn heidensche dwaling en onkunde te wijzen. Maar, deze man moest op ons Kerstfeest komen en dus bracht ik het gesprek op de aanstaande dagen en noodigde de jagers uit mede met ons te komen naar Mantenboe en het feest te vieren. Het zouden geen rasechte Papoea's zijn geweest indien zij dit aanbod niet hadden aangegrepen.

Het werd tijd, den tocht te hervatten. In gezelschap van de jagers, die denzelfden weg uit moesten, kon het een gezellige trip worden. De jongens namen de bagageblikken weer op den rug — de jagers hingen hun weittassen om en daar ging het voorwaarts.

De bergtoppen, ruig begroeid, praalden in vollen zonneluister. Talrijke vogels scheerden over de hoofden der mannen en doken overal in de rietschorren. Nu en dan moesten we de rivier oversteken en zochten de voorste mannen een drift, waar het klaterende water ons niet verder dan de enkels bespoelde. Zoo voortgaande achter mijn gidsen had ik volop tijd om weer den draad van mijn

¹⁾ faknik — aardgeest.

gedroom te hervatten. Neen, een paradijs was dit oord toch niet. Ook hier was de zonde gekomen en ook hier was verdriet en staken de dorens. Die oude man tobde over de ramp van zijn huis. De mensch moest ook hier in het zweet zijns aangezichts het voedsel verwerven. De sterke heerschte over den zwakke. Neen, geen Eden, hoe schoon ook. Maar toch waren deze menschen te benijden, boven de voortgedreven massa in de groote steden van Europa. Zij hadden niet geleerd de natuur aan zich te onderwerpen, zooals in de wereld der moderne techniek. Zouden zij daarom zoo vrij gebleven zijn?

Mijn ziel dronk de schoonheid in van het frissche groen der jonge bamboe-scheuten naast den weg, die een berceau boven mijn hoofd vlochten van teere groenvaantjes, waarin het al van leven ritselde.

Kalmpjes aan, we hadden immers den tijd, ging het verder. Nu en dan rustten we wat uit op de steenen langs de rivier. Onzen maaltijd genoten we onder het lommer van een hoogen pandanuspalm, die genoeg schaduw bood om hier in het middaguur koel en beschermd te rusten.

Het dal verengde zich. De strooming van het water werd sterker. Reeds kostte het ons moeite door het water te komen en tot over het middel nat, kwamen we telkens weer aan den oever.

Een hardgestampt pad voerde langs de bergglooiing hooger en hooger.

Rookzuilen gaven in de verte de plaats aan waar de bergkampong Mantenboe was gelegen. Een zwenking van het steenige bergpad en daar lagen de paalhuisjes in een dubbele rij, verscholen onder het gebladerte van het dal beneden ons. Er heerschte drukte en bedrijvigheid in en om die huisjes. Overal flakkerden haardvuren

op en zonden de rookpluimen door de atapdaken naar de toppen der boomen en nog veel hooger de lucht in, waar de rook als een stille kolom toeven bleef. Op dit uur werden de maaltijden gereed gemaakt. Een geur van rookend en smeulend brandhout — sagobrij en vleesch, kwam ons tegen, toen we het gehucht binnen kwamen. Honden jankten en sprongen rond. Menschengepraat en kindergeroep vervulde de lucht. Op dit uur van den dag is de vreemdeling welkom. Alles bij elkaar noodde tot verblijf.

Ik groette de jagers, die verderop gingen en vervolgde mijn weg met mijn jongens naar een heuveltje dat midden in het dal, als een brug tusschen twee hooge bergwanden gelegen was. Op dat heuveltje bloeiden bloemstruikjes en daartusschen stond een klein huisje zóó schilderachtig gelegen, alsof het een model was voor een tentoonstelling van landelijke kunst. Een lange lijn vol wit en bont waschgoed verbond het gebouwtje met een schuur en kippenhok, en maakte het geheel nog kleurvoller. Een stelletje kippen liep her en der en op het ruige bladerdak zaten een paar duiven te trekkebekken. Dat was nu de goeroewoning en daar zou ik het Kerstfeest vieren. Kon het mooier?

Mijn komst nam echter voor eenige oogenblikken die rust wel weg. Uit de goeroewoning traden de goeroe en zijn vrouw te voorschijn en daarachter kwamen, een beetje schuw, de kleine zwarte kroeskopjes van de kinderen, net boven de omrastering van de voorgalerij uit. Uitroepen van blijde verrassing en welkom deden de kippen uiteen rennen en de duifjes opvliegen. Maar spoedig was de vrede weer hersteld. Ik had mijn doel bereikt.

De sprekende steen

De drie dagen van voorbereiding waren voor mij buitengewoon prettig. In de kleine goeroewoning deden mijn Papoesche helper en zijn vrouw alles om het „toean” naar den zin te maken. Hoe primitief alles ook was, ik kon er mij gemakkelijk in schikken. Wanneer ik een wandeling deed door het dorp, hier en daar een zieken Papoea opzocht en gewonden hielp, hoorde ik in de schoolkerk vaak de stemmetjes der kleine Papoea's die druk bezig waren de kerstliederen te repeteeren of de teksten op te zeggen die op het feest gevraagd zouden worden. Ook verbrak nu en dan een helder spel van de bamboefluiten op eenmaal de rust van het dal.

Mantenboe is het voorbeeld van een bergkampong waar het Evangelie nog maar voor korten tijd is gekomen; maar wel reeds een groepje Papoea's zijn toegebracht, maar het grootere deel der bewoners nog op twee gedachten hinkt. Zij kunnen de heidensche denkbeelden niet gemakkelijk loslaten, maar haken toch naar de verlossing, de rust en den levensmoed die het Evangelie biedt. Mijn Papoesche helper, Christiaan, is hier DE man op zijn plaats. Zelf gewonnen en van harte den Heere toegedaan, heeft hij tact om met de menschen om te gaan en dringt hij niet aan op een overijld besluit, maar werkt door zijn prediking en onderwijs kalm in op de harten. Gemakkelijk is zijn taak niet. Het heidendom bindt de menschen met ijzeren ketenen. Vrees voert tot wreedheid en onkunde leidt tot leed en ellende.

De grootste moeilijkheid was hier al jaren het geloof van de Papoea's in den sprekenden steen.

Op de hoogste toppen van het gebergte, dat het dal van Mantenboe insluit, staat een geweldig stuk koraalsteen.

Wondere krachten der natuur hebben in overoude tijden dien steenbrok daar gezet en als een oude ruïne, omhangen van slingerplanten en omlijst door boomkruinen, vangt dat gesteente des avonds de laatste zonnestralen op en gloeit dan in rooden schijn als was het gevaarte van gloeiend metaal.

Toen ik op een avond naar dat verschijnsel zat te turen, kwam juist Christiaan binnen, die mij een kop thee bracht.

„Ik zie, dat u naar dien gloeienden steenklomp kijkt, toean. Dat is nu onze machtigste tegenstander. Wat zou ik er niet voor over hebben, als die rots er niet was. Tegen de menschen kan men strijden — tegen de booze geesten ook, want de Goede Geest helpt wie Zijn hulp aanroept tegen den booze, maar tegen steen is men machteloos. Want, weet u, die steen is niet dood!”

Ik keek mijn trouwen helper vragend aan.

„Ja, u kijkt verbaasd, maar het is de zuivere waarheid. Ik geloof, dat vele menschen hier tot „toean Jezus” hun toevlucht zouden nemen, als die steen er niet was.

„De Papoea's hier hebben een overoud verhaal, dat van die steenrots vertelt. Het is nog zoo lang niet geleden dat mij de oude Ingkaboesi, een eenzame kruidenzoekster uit de bergen, dat verhaal heeft medegedeeld. We hadden het over de macht der fakniks en toen zei ze mij, dat geen honderd toean-pandeta's haar uit het hoofd konden praten, dat de aardgeesten macht hebben over leven en dood der menschen. Die hebben dat steengevaarte opgericht en huizen er. Wie hun wil weerstreeft wordt gedood. Zij noemde mij de namen van gestorven stamleden die het een of ander gedaan hadden waardoor de aardgeesten verstoord waren en die nu niet meer onder ons wonen. Hun schim zwerft reeds lang in het schimmen-

rijk. En weet u, hoe die lieden gedood zijn? Ze werden gelokt naar dien steen in het gebergte — als zij daar aankwamen, begon de steen te spreken. Verlamd van schrik hoorden dan die arme menschen de stem van den steen aan, maar als zij in de kampong terug keerden konden zij geen woord navertellen van hetgeen zij gehoord hadden. Zij waren stom — het vuur van den steen deed hun bloed koken — zij kreunden slechts en stierven kort daarna onder hevige pijnen. Niemand van de kamponglieden durft naar dien steen te gaan, alleen Ingkaboesi weet den weg en haalt er haar nap-nappers. Maar zij durft het ook, want haar geest is door een faknik ingenomen.”

„Wat zijn nap-nappers?” onderbrak ik het verhaal.

„Dat zijn planten, die alleen op den sprekenden steen groeien. Het zijn dikke vreemdvormige stengels, vol wratten en uitsteeksels. De bladeren zijn lang en plat. Er wonen zwarte mieren in de stengels. De Papoea's gebruiken de nap-nappers om hun vijanden te treffen. Wanneer de een boos is op den ander, maar hem niet durft uitdagen, fluistert hij een vervloeking op het blad van den nap-napper en probeert daarna stilletjes dat blad in de draagtasch van zijn vijand te smokkelen — of legt het daar, waar zijn vijand er op trappen zal. Het gevolg is, dat de man hevige gezwellen krijgt en ernstig ziek wordt. Ingkaboesi heeft al heel wat van die planten verkwanseld.

„Nog kort geleden hebben we hier weer een slachtoffer van den sprekenden steen gehad. Op een namiddag kwam er een man uit de bergen, die heel ziek was. De karero heeft uren lang geprobeerd om de levenskracht terug te roepen en den faknik uit te drijven. Maar hij ging ten slotte onvoldaan heen. Hij kon niet helpen. Toen, heel

in stilte, kwam de vrouw van dezen man, die steeds in onze samenkomsten is, mij roepen. Ik ging er dadelijk heen. Bij het haardvuur lag de man. Hij kon niet spreken en zijn geest dwaalde ver weg naar het schimmenrijk. De vrouw vertelde mij schreiend, dat haar man alleen naar de bergen was gegaan. Hij had een groot buideldier gezien en was het gevolgd, om het te speren. Hooger en hooger was het dier gesprongen en toen moest haar man wel gekomen zijn in de nabijheid van den sprekenden steen. Zoo had het de karero verklaard. Nu lag hij daar, stom en versteend. Straks kon over hem de doodenzang worden aangeheven. De aardgeesten hadden hem zeker gestraft, omdat hij kort geleden brandhout had gehakt van een paal, die overgebleven was van het vroegere geestenhuis.

„Toean, ik heb gebeden, ik heb gesmeekt of Toean-Jezus Zijn kracht wilde openbaren en de leugen van dit bijgeloof wilde wegnemen, maar . . . de man stierf nog voor de maan was opgeklommen en God heeft mijn gebed niet gehoord. De vrouw komt nu niet meer in onze samenkomst en de kinderen komen niet meer naar de school. De karero heeft meer macht dan ik.”

— — — — —
De duisternis was gevallen. Stil was het geworden op de voorgalerij van het goeroehuis. Alleen uit het dal steeg nog wat geruisch op van pratende menschen en hondgeblaf. Achter in de woning zong de goeroevrouw met zachte stem haar kleine lieveling in slaap.

Daar zat ik nu! Het was er mij niet gemakkelijker op geworden. In deze omgeving met zulke menschen, die door vrees en bijgeloof gevangen waren, moesten we nu Kerstfeest gaan vieren. Zouden zij er wel iets van begrijpen? Hoe moeilijk was het werk — maar toch ook,

hoe heerlijk! Want, immers voor zulke vreesbevangenen is juist de Heiland der wereld gekomen!

Vóór alles had echter mijn helper nu een goed woord noodig. Daarom hervatte ik het gesprek. Onwillekeurig deden mij de teerheid van het onderwerp en de vredige avondstemming rustig en zacht spreken.

„Je begrijpt wel, goeroe, dat God je gebeden wèl heeft gehoord. Heeft Hij Zelf niet gesproken: „Roep Mij aan, Ik zal uw stem hooren”? Dat Hij je niet hielp in die moeilijke oogenblikken en je als 't ware alleen liet staan, zal wel met een wijze bedoeling geschied zijn. Kijk eens, Chris, ik geloof wel, dat ik je strijd begrijp. Ik weet heel goed, dat ook jij niet los kunt komen van de gedachte, dat die steen groote macht heeft over de geesten der menschen. Voor jou staat hij daar als een reusachtige vuist, die dreigend is opgericht hoog op de bergtoppen, de vuist van den booze die je toeroept: „Waar is nu jullie kracht?”

„Maar nu zal ik je eens wat zeggen waarvan je ooren tuiten zullen. Ik geloof juist, dat die steen daar geplaatst is door *God!* God laat hem rustig daar staan in het woud, tot op Zijn tijd die rots zal vallen. Wanneer die tijd komen zal? Laten we eens kalm nagaan of de Heere het wellicht Zelf ons zegt in Zijn Woord.

„Er was eens een volksstam, die langen tijd in slavernij gezucht had; een slavernij wellicht even zwaar als de boeien waarin de Papoea's hier zuchten vanwege de fakniks. Dat volk was Gods eigen volk, dat Hij geroepen had en waaruit eens de groote Verlosser, Jezus zou voortkomen. Daarom zond God Zijn knecht Mozes, om dat volk uit te leiden uit de slavernij en te voeren naar een mooi land vol vruchtbare kampongs en waterstroomen. Maar, dat ging zoo maar niet één, twee, drie. Dat volk

moest leeren om waarlijk vrij te worden. De slavengeest moest er uit. Want soms, als het tegenviel op reis naar het land der belofte, wenschten die slavengeesten weer terug te gaan naar hun strenge meesters van vroeger. Eindelijk na vele jaren van strijd, geduldsoefening en zwakheid, kwamen die menschen aan de grens van het beloofde land. Maar . . . daar lag een groote stad, van steen opgetrokken, met sterke muren en poorten. Die steenen tartten de menschen en riepen: „Waar is nu jullie kracht? Waar is jullie God? Wie kan ons omver werpen?” Toen vreesden die mannen zeer en er zijn er natuurlijk geweest, die met zichzelf verlegen werden en er liefst maar stillerjes tusschenuit geknepen waren. Maar God wilde nu juist eens probeeren of Zijn volk op de reis door de zandzee geleerd had op Hem te vertrouwen. Hij liet de menschen rustig om de steenmassa heen loopen. Eerst éénmaal, toen nog een maal. Natuurlijk zijn er geweest die vroegen: „Is dat nu geen dollemanswerk? Laten we er mede uitscheiden. De steen is te sterk en wint het van ons.” Maar die geloofden hielden vol en wachtten op Gods tijd. De derde maal, de vierde maal, al maar kijken naar dien onbeweegbaren steen. Den vijfden keer, zesden keer, al maar rond loopen en kijken naar de onverbreekbare steenmassa.

„En toen . . . den zevenden keer, dat die menschen daar maar rustig liepen, toen moesten zij er muziek bij maken. Dat had God hun bevolen. De bazuinen schalden. „Blaast er maar lustig op los, nu is het *Mijn* tijd” sprak God. En wat geschiedde? De steenmassa viel uit elkaar. De aarde beefde van den val. Er bleef geen stukje op elkaar. Toen zongen de bevrijde slaven hun lied van vrijheid en overwinning. De booze was verslagen, de Heere had de eindoverwinning behaald.

„Zou jij denken, Chris, dat wij nu gemakkelijker klaar komen? Wat bracht de overwinning — dat rondloopen of dat muziek maken? Neen, het was het *geloof* van Mozes en de zijnen; een geloof, sterker en harder dan een rotssteen. Zoolang de Papoea's hier en jij, mijn jongen, nog gelooven in de kracht van den sprekenden steen, zal het zuchten en weenen blijven. Je moet daar niet angstig meer naar kijken. Geloof in Gods kracht en wacht op Gods tijd. Als je zoover komt, dat je verzekerd bent: God zal doen wat wij niet kunnen; als je je volkomen aan Hem overgeeft, dan zal de tijd er zijn, dat ook die steen valt en geen Papoea meer zal gelooven in zijn kracht of die van de fakniks. God beproeft je vertrouwen, Chris, door dien steen. Vertrouw op Hem.”

En nu wilde ik wel, dat ge de oogen van mijn goeroe hadt kunnen zien! Daar straalde licht in en warmte. „Toean,” riep hij uit, „nu begrijp ik het! Mag ik dat verhaal vertellen bij onzen lichtboom?”

Het Kerstfeest

Nooit zal ik het Kerstfeest vergeten, daar in dat kleine binnenland-dorp. Neen, het was geen grootsch feest vol luister en pracht. Menig verwende Europeaan zou er de schouders over hebben opgehaald. Maar ik weet, dat er Kerstfeesten zijn, waarboven zich een gesloten hemel welft en ook andere, waar de hemel geopend is en de engelen Gods mede instemmen met het lied. Die geopende hemel was er boven het kleine berggehucht in Papoealand. Hoe aardig was de schoolkerk versierd met palmgroen en bloemen. Hoe vol was het er bij de morgenprediking toen oud en jong waren gekomen, heiden en Christen het gebouwtje vulden, deels uit heil-

begeerte deels uit nieuwsgierigheid. Hoe luisterden allen naar het Kerstevangelie, dat spreekt van Hem die arm werd om ook Papoea's rijk te maken. Ja, dat was een mooie kerkdienst en ik wenschte wel, dat de Hollandsche Christenen er getuigen van hadden kunnen zijn, hoe die bruine menschen luisterden en hoe die kleine kroeskopjes zongen. Maar vooral de feestavond was indrukwekkend. Toen om zes uur des avonds de zon was ondergegaan en de duisternis inviel, was er een ongewone drukte tusschen de paalhuisjes in het dal. De vier petroleumlampjes uit de goeroewoning en mijn twee reislantarens werden aangestoken en naar de schoolkerk gedragen. Glimmend-bruine schooljongens, in een rood-katoenen feestbroekje gestoken, droegen als fakkeldragers de lichten en uit elk huis dat zij passeerden kwamen feestgangers, die zich bij hen aansloten om mee te gaan naar de schoolkerk. Het werd een heele optocht, voorgegaan door het lamplicht, rustig voortschrijdend als ging iets heel plechtigs gebeuren. Een paar menschen hieven een lied aan. Daar klonk uit den stoet luid op, tot hooger dan de palmenkronen: „Daar ruischt langs de wolken een lieflijke naam.”

Hadden Ottow en Geissler, de stoere pioniers van Papoealand, die in 1855 landden op het eiland Mansinam en die bij alles wat zij medebrachten tot heil van dit volk, ook dat schoone lied van Gerdes brachten, in de Papoeataal vertaalden en het den heidenen leerden, dat eens kunnen hooren!

Hoe straalden dien avond de kaarsen van den lichtboom. Het waren er maar twee dozijn en toch, welk een feestelijke stemming brachten die stille vlammetjes in het primitieve kerkje.

Hoe smulden de kinderen van de pisangkoekjes, die de

goeroevrouw gebakken had. Waar smaken zulke koekjes lekkerder dan op het groote feest?

Maar wat voor mij het belangrijkste was, kwam na het ontsteken van de feestlichten, toen mijn helper daar stond in het kaarsenschijnsel en het verhaal begon te vertellen van de overwinning der vrijgekomen slaven over de steenen muren van Jericho. Wat kunnen onze Papoea's vertellen! Het was zeer stil in het overvolle kerkje, zelfs de kinderen zaten geboeid te luisteren. Of de Papoea's het verhaal begrepen? Daar was er geen, die niet moest instemmen met de woorden van hun stamgenoot en leider: „God beproeft ons. Nog staat daar de steen en tart ons als een satanskracht. Maar sterker is God en als wij op Hem bouwen dan zal Hij onzen angst wegnemen en ons doen gelooven, dat Hij altijd met ons is, waar onze weg ook heenvoert, al was het aan den voet van den sprekkenden steen. Ook daar is Hij machtig en vraagt ons Hem volkomen te vertrouwen. Te Bethlehem is geboren de Zoon van God, die het licht heeft gebracht en waar Hij met ons is, daar wijken de booze geesten, ja zelfs de machtigste faknik siddert voor Zijn aangezicht. Die Jezus wil onze leidsman zijn. Hij kwam op de aarde om met Zijn leven en bloed ons vrij te maken van de macht der booze geesten.”

Toen zongen weer de kinderen en hun lied heeft mij, lang nog na de kerstdagen, in de ooren geklonken.

Hoe rein klonken hun stemmetjes:

„Al den weg leidt mij mijn Heiland,
wat verlangt mijn ziel dan meer?
Zou ik immer aan Hem twijflen,
die mij voortleidt keer op keer?

Zoete rust en zaal'gen vrede
heb ik steeds op Zijn bevel.
'k Weet, wat hier m' ook overkome,
Hij maakt alle dingen wel."

En nu zou ik het heerlijk gevonden hebben, als ik nog mocht vertellen, hoe de macht van den sprekenden steen werd gebroken en hoe dit Kerstfeest de aanleiding werd tot de groote verlossing der Mantenboeërs van de macht der fakniks. Maar dan zou ik een slot aan het verhaal maken, dat ik er zelf maar bij fantaseerde. Neen, zoo mooi is het nog niet. Wel zijn er velen, die toenaderen, en er begint ook in het binnenland een begeerte te komen naar de rust en zekerheid, die de Heiland biedt. Maar er zijn ook nog vreesbevangen, en de sprekende steen is nog niet geheel weg uit het leven der binnenlanders. Geduld maar . . . niet vooruit loopen . . . op Gods tijd wordt ook hier de laatste kracht van den booze gebroken.

DEN JUISTEN KOERS GEVONDEN

G. VAN TEYLINGEN

De weerberichten luidden verre van gunstig. Maar om met de afvaart te wachten tot er verandering zou komen, was dwaasheid. Het zou lang kunnen duren, eer je volkomen staat kon maken op de weersgesteldheid. Eenvoudig omdat het winter was. Indien de vrachtboot Orion kans zag veilig en wel uit de Oostzee te komen, zou het laatste deel van de reis naar Holland geen bezwaren opleveren. Maar juist die trip in de Oostzee was het kwade punt. In het Noorden had het fel gevoren, en ieder wist, dat er zich massale ijsvelden gevormd hadden. En daarin school het gevaar . . .

De Orion lag zeeklaar. De documenten waren aan boord, de bemanning was voltallig, de lading lag tiptop verdeeld in de ruimen.

De ketelvuren brulden, de stokers jakkerden, porden de sleizen, de lange ijzeren staven in de loeiende vlammen joegen de wijzers der manometers omhoog.

Toen rinkelde enkele malen de telegraaf het „stand by” in de machinekamer, de meesters antwoordden „attentie begrepen,” en stonden gereed bij het vlieg wiel en de manoeuvreer-machine.

De Orion raakte trillend slaags, en stoomde halve kracht de haven uit. De thuisreis was begonnen. Een reis, waar het scheepsvolk met verlangen en tegelijk met vrees naar uit had gezien.

Zoodra de loods van boord ging, kwam de verandering.

De ongewenschte. De wind schoot in den kwaden hoek, die, waar het ijs vandaan kon komen. De mannen voelden sterk de dreiging, en spraken elkander onwillekeurig moed in. Waarom nu al bang te wezen? Onzin immers. Met een beetje geluk, zonder vertraging, zou tijdig het Skagerrak bereikt kunnen worden. En dan was het pleit gewonnen. Zeker, *dàn* wel. Maar er werd ook iets bij gezegd: zonder vertraging. Als die nu eens opdook? Ja, als en als . . . Zóó bleef je aan den gang. Toch was de onderstelling niet ongegrond. Want in een nacht werd ze een feit.

De eerste stuurman en bootsman Zwaard liepen de hondenwacht.

Het was vinnig koud op de open commando-brug. Zwaard hield het stuurrad in zijn forsche knuisten, die beschermd waren door dikke wanten. De stuurman ijsbeerde over de beperkte ruimte en school nu en dan in een schuilhokje.

Een stevige bries joeg de zee in golven op. Maar de Orion sneed zich bedaard een weg door het woelige water.

Ver aan bakboord-vóór vonkte een vuur. De lichtpunten van een vuurschip, waarheen de vrachtboot koerste. Of beter, waarheen ze door den roerganger gestuurd werd.

Zwaard wist zijn koers. Niet alleen, omdat de officier-van-de-wacht hem dien opgegeven had, maar vooral uit de ervaring van vele reizen in de Oostzee.

„Straks iets meer stuurboord,” zei Eén.

„Iets meer stuurboord,” herhaalde Zwaard.

„Jij zit al een paar jaar op deze lijn, hé?”

„Ja, stuurman. Maar ik heb nog nooit pech gehad.”

„Hoe bedoel je dat? Ben je bang, dat we het nú zullen krijgen?”

178

„U dan niet, stuurman? Ik heb een gevoel in m'n body, dat het dit keer mis zal lopen.”

„Nog altijd zwaartillend? Kop op kerel! En vergeet niet, dat we uiteindelijk geleid worden, en daarom een ontzaglijken steun hebben.”

Zwaard antwoordde niet, kon het van verbazing niet ineens.

Hij kende Eén. Beiden waren sedert jaren in dienst van de Scheepvaart Maatschappij, en meer dan eens hadden ze samen hetzelfde schip onder hun voeten gehad. Hun wegen scheidden, toen de stuurman promoveerde en op de lijn naar West-Indië geplaatst werd. Nu was de kennismaking hernieuwd. Zeer tot genoegen van Zwaard. Hij mocht Eén, want deze was een opgewekte, joviale kerel, die zijn menschen poot-an liet werken, maar zelf niet achterbleef. Tijdens de kustvaart in de Congo was hij dag en nacht in touw. Hij spaarde zich niet. En als zoo'n man je een opdracht gaf, voerde je die zonder morren uit. Je wist immers, dat hij meezwoegde onder de gloeiende tropenzon! Het eenige, wat op hem viel aan te merken was: hij vloekte schrikbarend. Niet om iemand uit te kafferen, nee, het was een pure gewoonte van hem. Hij scheen van krachttermen te houden. Bij iedere gelegenheid gebruikte hij ergerlijke godslasteringen, ofschoon hij ze niet als zoodanig meende.

Zwaard zag nog de grijnzende, zwarte snuiten van de reusachtige negers, die de vloten van groote boomstammen langsij den stoomer brachten. Ze brabbelden in hun mengelmoes van Engelsch en negertaal de uitdrukkingen van den stuurman na.

Dat was lang geleden. Want nu . . . Reeds dadelijk was het Zwaard opgevallen, dat Eén rustig, en zonder zijn

179

oude „bleddie-hoera”, commando’s gaf. Op zee en in de haven bleven de ruwe woorden eveneens weg.

Er moest iets met hem gebeurd zijn. Geen twijfel mogelijk. Maar wat?

Nóg was hij de joviale, vroolijke kerel. Maar anders, meer ingetogen.

Het verheugde Zwaard. De ruige taal had hem vaak gekwetst in zijn diepste gevoelens. Want Zwaard was godsdienstig. Wel wist hij, dat het waarachtige, het levende geloof hem ontbrak. Het was meer wat z’n opvoeding bij hem achterliet. Ook al wellicht een zaak van gewoonte. Doch spotternij en belediging van deze gevoelens hinderden hem. En daarom deed de wijziging in de houding van Eén hem goed. Maar wat bedoelde hij met „geleid worden”?

De stuurman keek op het kompas.

„Piekerde je ergens over?” vroeg hij belangstellend.

„Piekeren is wat veel gezegd. Ik dacht aan . . . de reizen, die ik onder u deed naar Afrika, stuurman.”

„Aha! De beruchte Congo-vaart. Tja, kerel, dat was een tikje anders dan hier. Daar smolt je, met enkel een jasje over je body, en hier bevries je met je dikste pool an. Het verschil tusschen een cocospalm en een ijsbeer.”

Zwaard grinnikte. „U bent niet veel veranderd, stuur, tenminste . . .”

„Toe maar. Geen moordkuil maken van je hart. Er is wel iets gewijzigd, meen je.”

„Jawel, stuurman.”

„Ik weet het, kerel, ik weet het. En ik ben er God dankbaar voor.”

Zwaard liet z’n turende blikken even van de kompasroos los en zag Eén aan . . . God dankbaar? . . . Dien

naam had Zwaard meer uit den mond van den officier vernomen. Maar welk een verschil van klank!

„Daar kijk je van op, hé? Zal ’k je uitleggen. We hebben meer vertrouwelijk met elkander gesproken, nietwaar? Over diverse dingen. Het kan wonderlijk gaan in een menschenleven . . . Heb je den Moor gekend?”

„Was hij niet meester op de Grootte Beer?”

„Precies. Ik heb vier maanden met hem gevaren. Hij was een pracht kerel. En wat een hooge opvatting over het leven, niet? En toch geen droge Janhagel. Zie je, dat trof mij speciaal. In ’t begin nam ik hem er nog al eens tusschen. Maar ik kreeg behoorlijk mijn vet, dat wil ik je wel bekennen. Hij gaf den stoot, waardoor ik aan dingen begon te denken, die mij altijd Sibérisch hadden gelaten. Het leven, het doel, het waarheen, en meer nog misschien, het zijn, het wezen op dezen aardbol. De zin daarvan viel als een laadboom op mij. En het liet me niet meer los. Je weet, hoe ik kon vloeken . . . jammer genoeg . . . maar het leek kinderspel bij toen. Ik meende die gedachten met bleddie speed uit m’n hoofd te kunnen bulken. Mis natuurlijk. Er werkte iets of iemand in mij. Ik piekerde, ik zocht, maar altijd op een kompas, dat niet juist was afgesteld. Dus altijd verkeerd. En toen overkwam mij het ergste, wat er gebeuren kon. Ik werd ziek. Malaria-koorts, dysenterie. Voor een ander is het natuurlijk ook verschrikkelijk. Maar voor mij was het de hardste noot. Juist, omdat ik zoo’n kei-egoïst was, die zich van niemand afhankelijk wilde weten. Werken, plezier maken, en onafhankelijk zijn, dat was mijn levensbestek. Verdere zin had het niet. En dat bestek werd in snippers gescheurd.”

De stuurman liep naar het windschut, tuurde over de zee en keerde terug naar den kompasstandaard.

„Toen kwam de Moor weer bij me. Misschien voor het laatst, zei hij. Die kerel voelde toch zoo zuiver aan. Zonder omhaal vertelde hij me, wat er eigenlijk gruwelijk verkeerd bij me geweest was. Precies als hij het meer gezegd had. Maar toen was ik nog dé man. Nu lag ik murw en opeens zag ik de kleinheid van mijn gedoe, tegenover het machtige van Gods werk in Zijn komst op aarde, en . . . in Zijn weg naar het kruis. Begrijp je, Hij liet zien wat we verloren hebben door onze zonde, den zin van ons leven, en daarmee den vrede. God had mij opgezocht, en toen wist ik, dat het bestek klopte.”

De stuurman zweeg.

Dus dát was het, dacht de bootsman. Eén had het waarom gevonden. En hij, Zwaard? Alles zweefde bij hem. Een rotsvaste overtuiging ontbrak. Hij zag het. Nu sterker dan ooit. Zou hij eens zoovèr komen? . . .

„Het is tijd, Zwaard,” zei de stuurman.

Het leek een antwoord. Maar Eén bedoelde: drie uur.

De bootsman luidde de scheepsbel, zes maal, zes glazen. Het werd vochtig koud. De sterren aan den einder vaagden weg. Vooruit en dwars van de Orion vergrijsde het scherpe blauw van den nachtelijken hemel.

„Mist, stuurman.” Meer zei Zwaard niet. Maar met dat woord „mist” wilde hij tevens zeggen: daar is het oponthoud. En wat zal het gevolg wezen?

Vreemd, nooit had hij zulk een onrust gevoeld. En er waren toch al heel wat stormen over zijn hoofd geraasd. Er mankeerde iets bij hem, evenals indertijd bij Eén. Maar iets anders. Want hij had zich steeds afhankelijk van iedereen geweten. Altijd in zorgen. Vrouw vaak ziek, veel kinderen met grage monden, voortdurende geldnood en tobberijen, hoe met zijn gezin rond te

komen. Onafhankelijk? Nee, dat had hij zich nooit ingebeeld.

Hij schrok op uit zijn gepeins. De stuurman blies op een fluitje.

Een matroos stapte de brug op.

„Waarschuw even den kapitein. Zeg, dat we in den mist loopen.”

De matroos ging.

„Dat zou wel eens kwaad kunnen, stuurman.”

„Wie weet. We moeten vertrouwen op God, Zwaard. En tegelijk zelf aanpakken. In geen geval mogen we down bij ons werk gaan zitten. Dan komt er geen spat van terecht. Die twee dingen moeten samengaan. Vertrouwen in Zijn macht en geen moment onbenut laten, zelfs al lijkt het onbegonnen werk.”

Vlossige slierten nevel schoven geruischloos over den voorkuil en de brug van de Orion. Mistflarden, die nog doorzichtig waren. Voorloopers echter van het dikke, grijze mistgordijn.

De gezagvoerder kwam haastig naar boven.

„Pech!” bromde hij, „blazen. Halve kracht!”

Schor brulde de Orion, omdat ze dicht in watten gewikkeld werd. De mist plakte zich vast om het schip.

En de koude nam toe.

De masten en laadboomen, de stagen en het weinige want dropen van het kille, druilerige vocht.

De nieuwe wacht kwam op. De bootsman werd afgelost, gaf den koers, dien hij voorlag, en liet zich verkleumd langs de trap naar het dek zakken.

Rillend dook hij in zijn kooi. De schorre brullen, om de minuut, beletten hem dadelijk in te slapen. Hij dacht na. Wat gaf het nu, of je de lichtscheperen van ver al herkende, of je den koers al kon droomen? Wat baatte het,

of je de bakens van elkaar onderscheiden kon. De mist benam het zicht . . .

En plots zag hij zichzelf. Hij kende het baken van zijn leven, want het was hem al vroeg geleerd. Maar de mist-zorgen waren gekomen en hadden hem het zicht benomen en tevens zijn vertrouwen. Juist, daar zat de donkere plek, zijn zonde. De stuurman vertrouwde op zijn eigen kracht. En hij, Zwaard, deed het op niets en niemand, gedrukt en terneergeslagen als hij was door de zorg en misère. Nimmer had hij die aan een ander willen overdragen, aan Den Ander, Die zei: Werp al uw bekommernis op Mij, en Ik zal u rust geven. Dat dit woord deze werkelijke beteekenis kon hebben, daaraan had hij nooit gedacht. Hij meende steeds: bekommernis over de zonde, in 't algemeen.

Daarom raakte het hem in al de bange jaren niet persoonlijk. Maar nu, na het wonderlijke gesprek met Eén over vertrouwen, over eigen kleinheid en Gods macht, nu werd het hem opeens duidelijk. Gods komst op aarde, Zijn ingrijpen, om te toonen wat er in het leven mank ging, en dan het kruis, waar je als deel van de wereld aan mee geholpen had, daar en daar alleen moest je de fouten erkennen en neerleggen . . .

„Vergeef mij, Heer,” stamelde hij, „en kom Gij mij te hulp.”

De dag kroop schoorvoetend over de zee en de Orion. De mist bleef. Langzaam zocht het schip een uitweg, onophoudelijk zijn erbarmelijken kreet slakend. Er kwam geen antwoord. De witte stilte drukte beklemmend en oefende een merkbaaren invloed uit op het meerendeel der bemanning. Er heerschte een neerslachtige stemming in het volksverblijf, in de midscheeps en op de stookplaat. Men wist nu reeds, dat er geen Kerstfeest thuis

gevierd zou worden. En men twijfelde soms, of er wel ooit nog Kerstmis voor hen zou aanbreken. Maar zij, die zoo dachten, waren de zwartgalligen. Er werd met hen de spot gedreven. Want een zeeman had toch meer dan eens mist-dagen meegemaakt!

In de platvoetwacht, tusschen 4 en 8 uur, sloeg echter felle schrik neer in de harten. Een geduchte bons, een knetterend kraken tegen den scheepsromp wekte herinneringen aan een botsing op. De wacht-te-kooi sprong blootsvoets aan dek om zoo mogelijk het veege lijf te bergen. Gelukkig bleek dit nog niet noodig. De Orion was tegen een ijsschots gestooten.

Eenerzijds een opluchting, en anderzijds een oorzaak van knagenden angst. Indien de schotsen eens velden werden? . . .

Alarmeerend loeide de stoomfluit iedere minuut. De stagen en masten glommen van een laagje ijs.

Maar het onheilspellende was, dat er geen bestek meer opgemaakt kon worden. Geen der officieren wist, waar de Orion zich bevond. En steeds stootte haar boeg tegen dikke ijsschollen. Er werd regelmatig gelood, met het bemoedigende resultaat, dat er voldoende water onder de kiel stond.

Toen dan ook een dag vóór Kerstmis weer een schok werd gevoeld, dacht een ieder: Nog altijd ijs!

En ze bleven tamelijk rustig aan hun werk. Enkele seconden later echter beefde het schip weer, en heviger.

Aan dek en in de logiezen hoorden de mannen een schrikanjagenden schreeuw gevolgd door luid rinkelen van de telegraaf. Meteen stelde de Orion wanhopige pogingen in het werk om terug te stoomen. De schroef maalde woest volle kracht achteruit. Er klonken verwarde vragen. Men keek, en stond sprakeloos . . .

De Orion bewoog zich niet. Ze was op een blinde klip geloopt. Nijdig hadden rotspunten zich in de kielplaten vastgebeten. De kleine wereld zat onwrikbaar. En de mist bleef hangen . . .

Direct levensgevaar bestond er nog niet. Wel maakte het schip water, doch de zee, of juist het plekje zee rondom, stroomde kalm en vredig.

Tot er ontdekt werd, dat het een huichel-kalmte was. Iemand zei onthutst drie woorden: Het . . . ijs . . . kruit! . . . Het was waar. Het ijs kruide aan weerszijden van den scheepsromp. Langzaam eerst met traag kraken en schuren, kropen de stukken en brokken glinsterend ijs op en over elkander tegen de stalen flanken. Boven het eentonig klengelen van de koperen bel knerste het bersten van de schotsen.

Een meedoogenloos monster begon de Orion in doodelijken greep te omknellen. En tegen den avond klonk een knal van geweld. Het schip sidderde en kreunde pijnlijk. Eén van zijn ribben was doormidden gebarsten. De kracht van tonnen ijs begon haar vernielend werk.

Zou dit het einde worden? . . .

In eenzaamheid stamelde Zwaard: „O God, indien mogelijk, bewaar ons. Laat ik m'n vrouw en kinderen mogen toonen, wat Gij mij gegeven hebt: de zekerheid van Uw nabijheid, zelfs in de moeilijkste omstandigheden.”

Maar terwijl hij zoo bad, scheen hij opeens een boodschap te ontvangen. Er brak een zuiver licht door. Niet alleen thuis, Zwaard, ook hier, bij je maats.

Toon hier, wat Kerstfeest voor jou beteekent.

De bootsman zag zijn egoïstisch verzuim. „Wat wilt Gij Heer? Hoe moet ik handelen?”

Toen daalde een kracht en vrede in hem neer, die alles zouden weerstaan.

De stuurman kwam bij hem. „Laat je mannen iets doen, Zwaard,” zei hij, „werkeloos afwachten maakt hen nerveuzer dan ze al zijn. Booten nazien, lijnen gereed maken, enz.”

Hij deed het, met een vreugde, die van binnenuit kwam. De mannen vroegen, hoe ter wereld hij zoo opgewekt kon wezen? En hij antwoordde: „God is in ieder geval bij ons, kerels. Het is straks Kerstfeest.” Hij sprak nog eenige van deze onsamenhangende zinnen. Och, hij was geen redenaar. En of zijn woorden effect hadden, wist hij niet. Maar zijn stille blijdschap baarde verwondering. Zelf werd hij gesterkt, ondanks het feit, dat 's nachts nog enkele spanten knallend kapot braken.

Op eersten Kerstdag werd alle hens gefloten. Er was scheepsraad gehouden, om te overwegen, wat gedaan moest worden. Het ijs, tot de reeling opgeklommen, zou alles kort en klein persen. Eén had voorgesteld vrijwilligers op te roepen. Met hen wilde hij trachten land te bereiken. Of hij dan wist, welken koers te moeten nemen, nu er geen oriëntatie mogelijk geweest was?

Neen!

De geheele bemanning trad aan. De kapitein gaf aan Eén het woord.

„Mannen, ik wil met de platte vlet en een paar vrijwilligers het schip verlaten. Maar ik heb een voorwaarde. Zij, die meegaan, moeten voor oogen houden, dat het hun laatste Kerstmis kan wezen. Vinden we geen land, zoeken we in de verkeerde richting, dan zijn we op het drijfjns en in den mist als verloren te beschouwen. Daarom moet ieder van ons in elk geval voor zijn leven den juisten koers weten, en die geweldige woorden kennen: Vreest niet, want ziet, Ik verkondig u groote blijdschap,

die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere . . . Alleen met hen mag ik de poging wagen. Zij, die achter blijven, hebben dan gelegenheid om na te denken, en verder te handelen. Ik trek pal Noord op."

Hij zweeg. Het was treffend stil aan boord van de Orion. Slechts het dreigend kraken van het ijs werd gehoord.

Op een ander oogenblik zou er ongetwijfeld danig gespot zijn over de „preek” van Eén. Maar nu raakten zijn woorden.

De kapitein verbrak de stilte en zei: „En nu mannen, vrijwilligers voor."

Er ontstond beweging, voeten schuifelden, oogen zagen vol spanning uit. Wie zou zich melden?

Zwaard stapte zonder aarzelen naar voren.

„Jij zwaartiller?" Eén glimlachte verheugd.

„Ja, stuurman. God heeft mij door u m'n ongelooft laten zien. En ik mag nu zeggen: ik ken mijn Zaligmaker."

Na den bootsman kwam een stoker. Op zijn zwart ge-laag lag innerlijke blijdschap en ernst.

De stuurman drukte hem krachtig de hand.

Nog even werd gewacht. Maar niemand meldde zich meer aan.

„Dan de boot klaar, om te strijken!" beval de gezagvoerder.

Een ieder wilde meewerken. Het kostte moeite om de vlet over de rommelige ijsmassa neer te laten. Maar het gelukte. Ook al, wijl het scheepje plat geboomd en een soort slee was.

De drie mannen vertrokken.

„Good luck!" wenschte de kapitein.

En de anderen groetten hen, zich van het ernstige oogenblik bewust.

Spoedig was de vlet in den mist verdwenen.

Urenlang zwoegde het drietal door het water en over de ijsvelden. De kou verstijfde hun gezichten, bedekte hun dikke kleeding met een laag ijs. Ze konden soms een heel eind roeien in open water. Maar dan beletten schotsen den doorgang en trachtten ze over het drijfijis verder te trekken.

Wat ze zochten vonden ze echter niet. Toch gaven ze den moed niet op. Het ging niet alleen om hun eigen leven, maar ook om dat van hun maats, ginds op de Orion.

Ze spraken weinig, voelden zich evenwel één in het gestelde doel, en in hun geloof.

Plots uitte Zwaard een kreet: „Stuurman! Daar! Ziet u? . . ."

Ze keken, en ontdekten een donkere verhooging in den grauwen mist.

Rots! Land!

Maar toen ze de rots bereikten, zagen ze verder niets dan een witte vlakte met hier en daar groote wakken.

Even diepe teleurstelling.

„En toch," zei de stuurman hoopvol, „vermoed ik, dat we niet ver meer van de kust verwijderd zijn."

Hij nam z'n kijker en tuurde. De mist was iets dunner geworden.

Met spanning zagen de bootsman en de stoker naar Eén. Zou hij . . . Hij keek zoo lang naar eenzelfde punt.

„Daar, weer een hoogte, en ik moet me al zeer vergissen . . . Vlug, duwen, de vlet moet mee, ingeval . . ."

Achter elkaar liepen en gleden de mannen verder.

Ze leken drie brokken ijs. Want het water, dat telkens langs het bootje was opgespat, bevroor meteen op hun jassen.

Langzaam nam de hoogte duidelijker vorm aan. Het was een torentje . . .

En toen ze bij een pier van rotsklompen kwamen, bleef Eén stil staan.

„We mogen God danken,” zei hij, „we zijn gered. Dat wordt een Kerstfeest om nooit te vergeten.”

De bewoners van den toren stonden verbaasd. Dadelijk werden de verkleumde mannen verzorgd.

Maar de stuurman wilde eerst zijn werk geheel afmaken. Hij telefoneerde naar een kustplaats met een bergingsmaatschappij.

En na een kort oponthoud keerden Eén, de bootsman en de stoker terug. De bemanning vierde Kerstfeest aan boord.

„Heere,” bad Zwaard, „wat dank ik U, dat Gij mij dit feest geschonken hebt. Nu kan ik ook thuis de werkelijkheid toonen.”

Want Zwaard wist: de geldzorgen bleven, maar erboven stond de Liefde van God in de kribbe.

INHOUD

	Bladz.
Bert Bakker, Verijdelde afscheid	5
Johanna van Broekhuizen, Gelukkige Kersfees, kleinbaas!	52
J. A. van Heuven, Moeders engelenzang	150
Nalo Kamu, Oesop	74
H. Kuyper-van Oordt, Juffrouw Sietskes Kerstfeest	23
D. Menkens-v.d. Spiegel, Keesjes Kerstfeest	59
Alb. J. de Neef, Kerstfeest in Papoealand	131
G. J. Peelen, Kerstmis op Katendrecht	41
C. Redert, De vreemdeling	120
G. van Teylingen, Den juisten koers gevonden	177
J. Veenstra, Het Kerstgeschenk van Harm Peeks	28
Joh. Vis, Bolle	103
J. M. Westerbrink-Wirtz, Waarom Ans geen Kerstfeest kon vieren	88
M. van de Zande, God laat me niet gerust	163